

XALQ VA ARMIYA – BIR TAN-U BIR JON!

VATANPARVAR

IJTIMOIIY-SIYOSIIY, MA'NAVIIY-MA'RIFIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqib boshlagan

www.mv-vatanparvar.uz

2022-yil 18-fevral, №7 (2966)

@vatanparvar09@mail.ru

Bir necha kun davom etgan murakkab sinovlardan sabot
ila o'tgan nomzodlarga yelkasidagi parashyut bilan
uchish apparatlaridan havoga sakrab, aynan mana shu
so'zlarni takrorlaydi: 521! 522! 523! Halqa!

4-5-sahifa

Choroyna – jangchining o'q, tig' zarbidan saqlanish
uchun badaniga o'rab bog'lanadigan harbiy aslaha
shunday atalgan. U to'rt parcha yassi metallni bir-
biriga birlashtirib yasalgan.

12-13-sahifa

VATANGA
QALQONMIZ,
TINCHLIKKA
POSBON!

So'nggi vaqtlarda dunyo va mintaqamizda yuz berayotgan ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va harbiy jarayonlar mamlakatimiz mudofaasi, xalqimiz tinchligi kabi azaliy qadriyatlarimizga bo'lgan mas'uliyatni yanada oshirdi. Rossiya va Ukraina davlatlari o'rtasidagi harbiy-siyosiy ziddiyat, Afg'onistondagi nobarqarorlik, Qozog'istonda yuz bergan ijtimoiy tanglik kelajagimizga hushyorroq nazar tashlashimizga undashi tabiiy.

MILLIY MUDOFEAAMIZNING MA'NAVYI ILDIZLARI

Shu ma'noda 2022-yilning 13-yanvar kuni Mudofaani boshqarish milliy markazida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, Qurolli Kuchlar Oliy Bosh Qo'mondoni Shavkat Mirziyoyev raisligida bo'lib o'tgan Xavfsizlik kengashining kengaytirilgan yig'ilishida ko'rib chiqilgan masalalar muhim ahamiyat kasb etadi. Unda to'g'ri ta'kidlanganidek, oxirgi besh yilda harbiy qurilishning barcha yo'nalishlarida amalga oshirilgan kompleks chora-tadbirlar natijasida milliy armiyamizning qiyofasi ham, qo'shinlarning tayyorgarlik darajasi ham o'zgardi. Harbiy qism va poligonlardagi infratuzilma, askar va ofitserlarning sharoitlari yaxshilandi. 2021-yilda Xalqaro armiya o'yinlarida harbiylarimiz faxrli ikkinchi o'rinni egallaganligi ham sohada rivojlanish natijasi hisoblanadi.

Bu ishlar izchil davom ettirilib, jangovar bo'linmalar imkoniyatlari kengaytirilmoqda. Davlat chegaralari xavfsizligini ta'minlashning yangi tizimi amaliyotga joriy qilinmoqda. Davlatimiz rahbari yig'ilishda avvalo kadrlar tayyorlash, ilg'or usullarni ommalashtirish masalalariga e'tibor qaratdi. Harbiy o'qituvchilarning malakasini oshirish, Qurolli Kuchlar akademiyasini harbiy ilm-fan dargohiga aylantirish zarurligi ta'kidlandi. Yaqinda ish boshlagan Harbiy meros va zamonaviy tadqiqotlar institutini

harbiy ta'lim va ilmiy faoliyat tizimiga samarali integratsiya qilish topshirig'i berildi. Unda ta'kidlanganidek, Qurolli Kuchlarni zamonaviy qurol-yarog' hamda texnika bilan ta'minlash, mavjudlarini modernizatsiya qilish ham harbiy qurilish sohasidagi eng ustuvor vazifalardan bo'lib qoladi. Yig'ilishda ushbu maqsadlar va zamonaviy tahdidlar xususiyatidan kelib chiqib, 2022 – 2026-yillarda Qurolli Kuchlarni yanada rivojlantirish bo'yicha konseptual dastur qabul qilish vazifasi qo'yildi.

Yig'ilishda ko'rilgan masalalar ichida mening diqqatimni tortgan muammolardan yana biri, jahon axborot makonida keskin kurash ketayotgan hozirgi vaziyatda axborot xavfsizligini ta'minlash, yoshlarni salbiy mafkuraviy ta'sirlardan himoya qilish, harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligi va jangovar ruhini mustahkamlashga qaratilgan vazifalar bo'ldi. To'g'ri, bu sohada mamlakatimizda, xususan Qurolli Kuchlarimizda tizimli ishlar amalga oshirilib kelinyapti.

Masalan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yilning 4-avgustidagi "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari harbiy xizmatchilarning ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi, shuningdek, Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 23-fevraldagi "Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida

tarbiyalash konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarorlari bu borada muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Chunki jamiyatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı islohotlarning muvaffaqiyati yurtdoshlarimizdagi vatanparvarlik fazilatlarini kamol topganiga, ma'naviy va ma'rifiy tayyorgarligiga bevosita bog'liq. Aynan mazkur qaror bilan harbiy xizmatchilarning ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirishning uch bosqichli samarali tizimi hayotga joriy etildi.

Uning birinchi bosqichi Temurbeklar maktablari va akademik litseylarning maxsus guruhlarida ta'lim olayotgan o'quvchi-yoshlar bilan tashkil etiladi. Mazkur ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarning turli yo'nalishlari, usul va shakllaridan foydalanilgan holda sog'lom va jismonan baquvvat, ruhan barqaror, bilimli, intellektual salohiyati yuksak, vatanparvar, fidoyi, dunyoqarashi keng yoshlar shakllanadi. Ikkinchi bosqich esa oliy harbiy ta'lim muassasalari va oliy ta'lim muassasalarining harbiy kafedralarida hamda O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Kichik mutaxassislarni tayyorlash markazida ta'lim olayotgan kursantlar bilan tashkil etiladi. Unda birinchi bosqich vazifalariga qo'shimcha ravishda boshqa mabalar vositasida harbiy xizmatchilardagi ma'naviy-ma'rifiy tayyorgarlik darajasi yanada rivojlantiriladi; asosiy e'tibor buyuk sarkardalarimizning harbiy san'ati va sarkardalik mahoratini, mutafakkirlarimizning ilmiy meroslarini chuqur o'rganishga qaratiladi.

Nihoyat so'nggi bosqich bevosita qo'shinlarda harbiy xizmatni o'tayotgan harbiylar tarkibi bilan amalga oshiriladi. Ushbu bosqichda birinchi va ikkinchi bosqich vazifalariga qo'shimcha ravishda asosiy e'tibor ona yurtga va o'z kasbiga mehr-muhabbat, sadoqat va fidoyilik tuyg'ularini mustahkamlashga, milliy va umuminsoniy fazilatlarini oshirishga, urf-odat va an'analarimizga asoslangan dunyoqarashini shakllantirishga qaratiladi.

Aytish mumkinki, hozirda amalda bo'lgan bu tizim o'z samarasini bermoqda. Shunday bo'lsa-da, dunyo va mintaqamizdagi keskin o'zgaruvchan harbiy-siyosiy vaziyat aholimiz, harbiy xizmatchilar va ayniqsa, fuqaro yoshlarimiz bilan vatanparvarlik, sadoqat, faol hayotiy pozitsiyani shakllantirish, milliy g'ururga tayangan jangovar ruhni mustahkamlash ishlarini yanada jadallik bilan davom ettirishni taqozo etmoqda. Aynan vatanparvarlik, milliy g'urur va jangovar ruh murakkab vaziyatlarda, mafkuraviy tazyiqlar va g'oyaviy ta'sirlar ortib borayotgan daqiqalarda qalqon vazifasini bajaradi, xalq manfaatini, Vatan tinchligi yo'lida oqilona va to'g'ri qaror qabul qilishga yordam beradi.

Yuqorida ta'kidlanganidek, jahon axborot makonida keskin kurash va mafkuraviy ta'sirlar ortib borayotgan hozirgi vaziyatda axborot iste'moli madaniyati, turli manbalardagi xabarlarini tahlil qila olish, haqqoniyisini soxtasidan ajrata bilish qobiliyatini shakllantirish axborot sohasidagi xavfsizlikni ta'minlashning, yoshlarni salbiy mafkuraviy ta'sirlardan himoya qilishning hamda axloqiy-ruhiy barqarorlikni ta'minlashning muhim sharti bo'lib qolmoqda.

Qolaversa, keng jamoatchilik muhokamasidan o'tkazilib, hayotga tatbiq etilayotgan va keyingi besh yillik hayotimiz uchun dasturilamal bo'ladigan "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi"ning yettita eng ustuvor vazifalarining har birining zamirida ham fuqarolarimiz, jumladan, harbiy xizmatchilarning ma'naviy-ma'rifiy saviyasi, inson qadri yotadiki, bu ham biz ko'rib chiqayotgan masalaning dolzarbligidan dalolat beradi. Bundan esa qaysi soha bo'lishidan qat'iy nazar, inson faoliyatining muvaffaqiyati zamirida undagi ma'naviy-ma'rifiy qadriyatlar yotishini anglash qiyin emas.

Podpolkovnik O'ktam URUNOV,
CHOTQMBYU Gumanitar fanlar
kafedrası boshlig'i

– Бўлди, келишдик. Эртага ўзим таҳририятга ўтаман...
– Хафа бўлмайсиз энди, ука, вазир ўринбосари топшириғи билан марказга («Чимён» тоғ тайёргарлиги ўқув-машқлар марказини айтяпти – И. Қ.) кетиб қолдим...
– Поезддан, Қашқадарёга бир мурожаатни ўргангани кетаётувдим...

Қуйида ҳукмингизга ҳавола этилаётган суҳбат суҳбатлашилиб, қоғозга тушгунча ана шундай жараёнларни бошидан кечирган. Тақдир насиб этган вақти-соати эса бугун экан.

«АРМИЯДА ЎЗИМНИ ТОПГАНМАН»

Миллий армиямиз жанговар сафларида хизмат қилиб юрган шундай ҳарбийлар борки, уларнинг оддий фуқаро кийимидаги кўринишини тасаввур ҳам қилолмайсиз. Борди-ю, кўрсангиз ҳам дарров таниб оласиз: нимасидир «айтиб» туради.

Суҳбатдошимиз майор Зокир Яллакаевни ҳам шу пайтга қадар бирор марта на фуқаро кийимида, на ҳарбий байрамона либосда учратмаганман. Айтганча, яқинда бир марта байрамона кийимда кўрдим, унда ҳам телевизорда. Ватан ҳимоячилари кунни муносабати билан майор Яллакаев Олий Бош Қўмондондан «Мардлик» орденини қабул қилиб олди. (Дарвоқе, суҳбатимизга ҳам шу воқеа баҳонаи сабаб бўлиб турибди.)

Яна бир гап. Мен бу инсонни таниганимдан бери ҳарбий унвони майор. Тўғри, Зокир акани айнан майорлигидан танигандирман. Лекин нимагадир «майор» сўзи қулоғимга чалинса, биринчи бўлиб шу одамнинг сиймоси кўз олдимда гавдаланади.

Чайир, қотмадан келган, қатъиятли бу майорнинг ҳарбий ҳамкорлик доирасида ўтказилган бир неча халқаро мусобақаларда бошқа давлатлар генерал-майорларига ҳам ҳарбийча ҳалоллик, тўғрилиқ борасида қойиллатиб ўтиб қўйган мастер-классларига икки кўзим, икки қулоғим ва вужудим билан гувоҳ бўлганман. Шунинг учун ҳам нафақат ўзимизнинг Қуролли Кучлар, балки Ўзбекистон ҳарбий ҳамкорлик олиб борадиган давлатлар армиялари ҳам майор Яллакаевни яхши танийди, ҳурмат қилади.

– **Ўртоқ майор, ҳарбийликка бўлган қизиқишингиз қачон ва қандай пайдо бўлган?**

– Мактабда ўқиб юрган пайтларим «Весна» деган оқ-қора тасвири телевизоримиз бўларди. Ушанда «Время» кўрсатувидаги лавҳаларда ҳарбийларни биринчи марта кўр-

ганман. Бу афғон уруши тасвирлари эди... Нимагадир ҳарбийликка бўлган қизиқишим шунда уйғонган. Дарсларга ҳам бутун мактаб бўйича битта нусхадаги бош кийим – берет кийиб борардим. Келажакда ҳарбий бўлишимни ўшанданоқ сезганман. Чунки бошқа бирорта касбда ўзимни тасаввур ҳам қилолмасдим.

Аскарликдан сўнг ҳақиқий ҳарбий хизмат бошланди. Устозлардан касбнинг сир-синоатларини кунт билан ўргандик. Аскар – сержант – офицер йўли менга жуда кўп нарса берди. Мана ҳозир ўзимиз олган билимларимизни шогирдларга узатяпмиз.

– **Тинимсиз хизмат сафарларида юрасиз, бошқа давлатлар армияларини кўряпсиз. Табиийки, ўзимизнинг армия билан таққослаётган бўлсангиз керак. Фикрларингиз бизга ҳам қизиқ.**

– Ҳа, хизмат сафарларида юриб, доим таққослаб юраман. Бошқа давлатлар армияларидаги ижобий тажрибаларни ўрганаман. Мана шу жараёнда эса доим бир нарсага эътибор қаратгим келади. Яъни давлатимиз, армиямиз ташкил этилганига неча йил бўлди ўзи? Хўш, 30 йиллик армия учун эришилган натижаларимиз қониқарлими? Менимча, ҳа. Чунки қисқа вақт ичида армия ташкил қилишнинг ўзи бўлмайди. Биз эса бугун ҳеч муболағасиз бир аср ва

ундан ҳам аввалроқ барпо этилган дунёнинг замонавий армиялари билан бўйлашяпмиз.

Дунёнинг ривожланган давлатлари армияларини кузатадиган бўлсангиз, улар бугун энг сўнгги русумдаги замонавий қурол-яроғлар билан таъминланган. Ҳар йили янгиланадиган жаҳон армиялари рейтингига бу катта аҳамиятга эга. Тўғри, бизнинг армия минтақада энг кучлиси, қурол-яроғ, ҳарбий техникаларимиз ҳам замонавий. Моддий ва маънавий таъминотимиз аъло даражада. Лекин шахсий кузатувларимдан келиб чиқиб, яна бир муҳим жиҳатга эътибор қаратмоқчиман. Яъни мана шу сафда хизмат қилиб юрган қоракўз йигитларимизнинг чин маънодаги ватанпарварлиги бизнинг энг катта устунлигимиздир. Узоққа борманг, Марказий Осиё минтақасида рўй бераётган сўнгги пайтлардаги воқеа-

ҳодисаларни таҳлил қилиб кўринг, нима демокчи эканлигимизни дарров англайсиз.

– **Сизни армия билан нималар боғлаб турибди?**

– Жуда қизиқ савол, Ислошжон. Энди кимдир баландпарвоз гап деб ўйлар, кимдир бошқа. Лекин мен армияда ўзимни топганман. Одам ҳаётга бир марта келади, бир марта яшайди. Мана шу умрни у ўзи севган машғулотлар билан ўтказмаса, яшайдан маъно бўладими? Мен сафдошларим каби энг улўф касблардан бирини танлаганман ва шу пайтгача бу танловимдан бирор марта афсусланмадим. Бу дунёда ҳамманинг ўз вазифаси бор. Аёл бола тарбиялайди, рўзғор юритади. Ҳақиқий эркак эса Ватани хизматида бўлади, уни ҳимоя қилади. Мени армия билан боғлаб турадиган нарса бу – ғурур!

– **Нимага айнан ҳарбий альпинизмни танлагансиз?**

– Мен тоғ боласиман. Бойсун тоғларида катта бўлганман. Узун ва Сариосиё тоғларида кечган жанглар ҳам мана шу йўналишни танлашимга туртки бўлган. Унинг устига тоғларсиз ҳаёт кечириб мен учун қийин. Унинг виқори, тоза ҳавоси ва юксаклиги мени доим ўзига тартади.

Бугунги кунда минтақамизда ягона бўлган «Чимён» тоғ тайёргарлиги ўқув-машқлар марказида зўр-зўр ҳарбий альпинизмларни тайёрлаб, қўшинларга юборяпмиз. Бу ерга ҳарбий ҳамкорлик доирасида дунёнинг кўплаб давлатларидан ҳам ҳарбийлар келиб, малака ошириб кетяпти. Ҳа, уларга айнан биз ўргатяпмиз. Мана шу жараёнда ҳам улар армиямиздаги ҳарбий интизомга, шахсий таркибнинг билим савиясига, йигитларимизнинг профессионаллигига тан бермоқда. Чунки бизникилар маълум йўналиш бўйича «қотиб» қолмаган. Тоққа ҳам чиқиб кетаверади, сувда ҳам сузаверади, қир-адирда ҳам оёғи тоймайди. Ҳақиқий жангчи шундай бўлади-да ўзи.

– **Жамоангиз билан Помир-Олой тизмасида жойлашган 7 134 метр баландликдаги Абу Али ибн Сино чўққисини забт этганингизда юракдан шодлангандик. Ўзларингизда таассурот қандай бўлган?**

– Бошда бизга ўзимиздан бошқа ҳеч ким ишонмаганди. Лекин

Аллоҳ юзимизни ёруғ қилди, ўзига шукр. Ўша ютуғимизни Ватанимиз мустақиллигининг юбилей санасига бағишлашни ният қилгандик. Она юрт билан боғлиқ ниятимизнинг амалга ошганини кўринг. Албатта, осон бўлмаган. Жуда қийналгандик. Чунки чўққига қараб кўтарилиб кетаверганимиз сари маълум нуқтадан ўтганингиздан сўнг у ёғига нафас олиш билан боғлиқ муаммоларга дуч кела бошлайсиз. Ўпка тўлиқ ҳаво билан таъминланмагани ортидан ҳамма воқеа-ҳодисалар худди тушда кечаётгандек бўлади. Битта нотўғри қадам ва сиз, йўқсиз. Жамоамдаги йигитларнинг қатъияти, чидамлилиги бизга ғалаба олиб келганди.

– **Халқаро ҳарбий мусобақаларда сизни энг кўп қувонтирадиган ва энг кўп ранжитадиган нарсалар ҳақида гапирсангиз.**

– Мусобақа ўз номи билан мусобақа. Унда ҳамма нарса ҳалол бўлиши керак. Бошқа нарсага ўрин йўқ. Лекин баъзан шунақа пайтлар ҳам бўлиб турадики, сенга ўз кучи билан бас келолмагач, турли хил ҳийла-найранглари ўйлаб топилади. Бу айтаётганим энди ҳарбий ҳийла эмас-да. Агар шундай бўлса, майли эди. Мана шундай усуллар билан сендан устунлигини исботламоқчи бўлади. Лекин ҳамма кўриб-билиб турибди-ку. Бу барибир йигитларимиз кайфиятига таъсир қилади. Шу нарсалар одамни ранжитади.

Кейин буларнинг бари шунчаки беллашувлигини, йигитларимизнинг ҳарбий тайёргарлиги ортаётганини, давра кўраётганини, энг муҳими эса тинчлик ҳукм сураётган даврда бор-йўғи мусобақалашаётганини ўйлаб, хотиржам тортаман. Лекин барибир бугун ўзбек армиясининг куч-қудратини дунё тан олиб бўлди. Бунга шак-шубҳа йўқ.

P/S. Суҳбатимиз айнаи шу жойига етганида майор Яллакаевнинг телефони жиринглаб қолди. Нариги томондан қандай гаплар айтилди, билмадим-у, лекин Зокир ака «тушунарли» деганча, «узр, ука, тўғри тушунасиз, хизматчилик», деб шошиб хонадан чиқиб кетди...

Лейтенант
Ислошжон ҚўЧҚОРОВ
суҳбатлашди.

521! 522! 523!

Harbiylik kasbiga bo'lgan hurmat-ehtiram hududdagi harbiy-siyosiy vaziyatdan qat'i nazar dunyoning u burchagida ham, bu burchagida ham bir xil: yuksak! Ular ichida bir qo'shin turi borki, hammaning – katta-yu kichikning, yosh-u qarining, qiz-u yigitning havasi keladi. Hech bo'lmaganda bir kun ular bilan o'rin almashib qolish haqida xayol suradi. Bu hech shubhasiz, havo-desant xizmati mutaxassislari!

Mudofaa vazirligi qo'shinlarining havo-desant bo'linmalarida xizmat qilish istagini bildirgan harbiy xizmatchilar bilan Toshkent harbiy okrugi Chirchiq garnizonida saralash tadbirlari o'tkazildi. Bu yerga respublikamizning turli hududlarida xizmat qilayotgan, tibbiy ko'rik xulosasiga ko'ra, "havo-desant bo'linmalarida xizmat qilishga yaroqli", deb topilgan harbiy xizmatchilar jam bo'ldi. Ta'kidlash joizki, desantchilarni qo'shindan bu tarzda saralab olish ilk bor tashkil etilmoqda.

Nomzodlarga dastlab havo-desant bo'linmalari faoliyati haqida yetarlicha tushuncha berildi. Malakali desantchilar bilan ochiq muloqot uyushtirildi. Sakrashni amalga oshirguncha kechadigan jarayon bilan yaqindan tanishtirildi.

Shundan so'ng asosiy saralash mashg'ulotlariga kirishildi.

Nomzodlarni saralash ularning jismoniy tayyorgarligini sinovdan o'tkazish bilan boshlandi. Albatta, bu bajarilish tartibi va yuklamasi bilan doimgi jismoniy sinovlardan farq qiladi. Lekin harbiy xizmatchilarning "Men, albatta, desantchi bo'laman!" deya g'ayrat-shijoat bilan harakat qilayotganining guvohiga aylandik. Psixologik test natijalari ham ko'ngildagidek bo'ldi.

Keyingi kuni nomzodlar Chirchiq poligonidagi 15 kilometrlik maxsus taktik to'siqlar jamlanmasidan o'tishdi. Sinovlarning eng qizg'in pallasini ham aynan mana shu nuqtada jam bo'ldi. Bunda harbiy xizmatchilar bor bilim va mahoratlarini ishga solgancha murakkab to'siqlarni birin-ketin ortda qoldirdi. Shu tariqa nomzodlarni saralash uchun mo'ljallangan sinovlar ortda qoldi. Saralashdan muvaffaqiyatli o'tgan nomzodlarga g'urur va sharaflar berildi. Ular shu tariqa bundan keyingi xizmatlarini havo-desant bo'linmalarida

HALQA!

davom ettiradigan bo'ldi. Bu safning kengligi esa odamni sevintiradi.

P/S. Sarlavhaga e'tibor bergan bo'lsangiz kerak. Bir necha kun davom etgan murakkab sinovlardan sabot ila o'tgan nomzodlarga yelkasidagi parashyut bilan uchish apparatlaridan havoga sakrab, aynan mana shu so'zlarni takrorlaydi: 521! 522! 523! Halqa!

I. NURALIYEV

...Taraq-turuq, tarq-turuq... Poyezd odimlab bormoqda. Kun, tun, yana kun, qor, yomg'ir, "non ovolinglar!", "pistalar bor, pistalar!", "perashka bor, perashka. Uchtasi o'n mingdan!" Taraq-turuq, tarq-turuq... Ijodiy jamoamiz bilan bu galgi safarimiz uyimizdan ming kilometr olisda joylashgan Qo'ng'iro't hamda ko'hna Xiva shaharlariga bo'ldi. Ochig'i, birinchi marta uydan bu qadar olislab ketishim edi. Biroq kayfiyat a'lo darajada. Xiva shahrining qadimiy obidalarini doim o'z ko'zim bilan ko'rgim kelardi. Yaxshi niyat – yorti mol, deb bejiz aytishmagan ekan. Qoraqalpoq hamda Xorazm yoshlari uchun tashkil etilgan harbiy-vatanparvarlik festivali kichik bir niyatning ijobatiga turtki berdi.

1 000 KILOMETR OLISDAGI KULMINATSION NUQTA,

Bu safargi tadbir faqat birgina mahalla yoshlari bilan kifoyalaniq qolmadi. Qoraqalpog'iston Respublikasi Qo'ng'iro't tumanidagi "Minjarg'an" MFYda, Xorazm viloyati Urganch shahrida, shuningdek, Gurlan tumanidagi "Nukus" MFYda, Xiva shahridagi Kalta minor mahallasida tashkil qilingan keng qamrovli festivallari so'zimizning isboti. Tegishli davlat va jamoat tashkilotlari hamkorligida o'tkazilgan festivallarda Yoshlar ishlari agentligi vakillari, o'quvchi-yoshlar, mahalla faollari hamda harbiy xizmatchilar ishtirok etdi.

Festivallarning eng yorqin, kulminatsion nuqtasi bu shubhasiz, harbiy xizmatchilarning qo'l jangi chiqishlari bo'ldi, desak adashmagan bo'lamiz. Ushbu namoyishni festivalga yig'ilganlar o'z-o'zidan davrani keng olib, olqish-u qiyqiriqlar bilan tomosha qila boshlaydi. Bir tomonda askar akalarining jangovar mahoratiga guvoh bo'layotgan bolajonlar, boshqa tomonda yelkasidagi qurolni ephillik bilan o'ynatayotgan harbiylar, ular mahoratidan hayron-u lol yoshlar qalbida esa harbiylik kasbiga bo'lgan qiziqish, Vatan posbonlariga nisbatan ortayotgan havas yuz-ko'zidan yaqqol sezilib turardi.

Ko'hna Xiva shahridagi qadimiy Ota darvozasi oldida Qurolli Kuchlarimizda

7:0 HISOBIDAGI O'YIN...

mavjud zamonaviy qurol-aslaha va jangovar texnikalar namoyishi ham yig'ilganlarda katta qiziqish uyg'otdi. Harbiy texnika va qurollarni shunchaki tomosha qilmasdan, ularni qo'lga olib, ishlatilish texnikasi bilan yaqindan tanishish imkoniyati berilgani, ayniqsa, yoshlar uchun haqiqiy tuhfa bo'ldi. Mudofaaga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotiga tegishli poyga mototsikllari va avtomobillarini ko'rgan kishi esa o'zini xalq sayliga kelib qolganday his etgani aniq.

Yetti yoshdan yetmish yoshgacha bo'lgan kishilarni o'zida jamlagan ushbu festivallar davomida mahallalardagi yoshlar o'rtasida futbol, voleybol, basketbol, stol tennisi, shaxmat va shashka, kamondan o'q otish kabi sport turlari bo'yicha musobaqalar o'tkazildi, turli milliy o'yinlar o'ynaldi. Intellekt sohiblari uchun tashkil qilingan "Zakovat" aql bellashuvi esa ijodiy jamoamiz e'tiborini ko'proq o'ziga jalb qildi. Axir har doim ham bir jamoa ishtirokidagi o'yinlarda 7:0 hisobidagi g'alaba bo'lavermaydi-ku. Festivallar doirasida "Yosh kitobxon", rassomchilik ko'rik-tanlovlari, ma'naviy-ma'rifiy kechalar ham tashkil etilib, musobaqa g'oliblariga esdalik sovg'alar topshirildi.

Sherzod EGAMBERDIYEV,
"Vatanparvar"

Ming marta eshitgandan bir marta ko'rgan afzal, deyishadi. Chirchiq shahridagi 2-umumta'lim maktabida o'tkazilgan festival ishtirokchilarining hayrat va havaslarini kuzatib, Vatan taqdiriga daxldorlik hislari ortganiga guvoh bo'ldik. Prezidentimizning "Mahallalarda yoshlar bilan ishlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori ijrosiga qaratilgan ushbu tadbir yoshlarni uyushtirganligi bilan ahamiyatli bo'ldi.

Muallif suratga olgan

HAYRAT VA HAVASGA BOY

Chirchiq oliy tank qo'mondonlik-muhandislik bilim yurti harbiy xizmatchilari tomonidan tayyorlangan sahna ko'rinishlari, qo'l jangi bo'yicha chiqishlar, quvnoqlar va zukkolar jamoasining hazillari yon-atrofdagi mahallalarni ham jalb qildi. Bir pasda shahardagi "Nur", "Yulduz", "Saodat", "Madaniyat", "Lola" va "Bahor" mahallalarining yoshlari o'quvchilar orasidan joy oldi. Festivalga shahardagi 8-, 9-, 10-, 15- va boshqa umumta'lim maktablarining o'quvchilari ham jalb qilingan ekan.

– Bugun maktabimiz hovlisida paydo bo'lib qolgan harbiy texnikalarni men faqat

"Vatanparvar" gazetasi sahifalarida, ko'rsatuvida ko'rgan edim. Ularni ushlab, minib ko'rdik. Harbiy akalarimiz bizga qurollarning ishlash tartibini, xususiyatlarini gapirib berdi. Men ushbu festivalda armiyamiz qudratini rasman his qildim, – deydi Chirchiq shahridagi 2-umumta'lim maktabining 6-sinf o'quvchisi Amirxon Davletov.

Tadbir ssenariysi yakunlanganidan so'ng o'g'il-qizlar jangovar texnikalar bilan tillashishga tushib ketdilar. Harbiy xizmatchilar ularning barcha savollariga batafsil javob berishdi.

Kapitan Aziz NORQULOV,
"Vatanparvar"

#Ulug'lar yodi

Qoraqalpog'iston Respublikasi Beruniy tumanida to'rtta sektor rahbarlari hamda "Vatanparvar" tashkiloti Beruniy tumani o'quv sport-texnika klubi xodimlari "Motamsaro ona" va "Jangchi askar" yodgorlik majmualari poyiga gulchambar qo'yib, o'tganlar ruhiga hurmat bajo keltirdi.

URUSH QURBONLARI XOTIRLANDI

Shuningdek, Afg'onistonda 1979 – 1989-yillar davomida bo'lib o'tgan jangovar harakatlarda vafot etgan vatandoshlarimiz haqqiga duo qilindi.

Urush qatnashchilari yig'ilganlarga urush davri xotiralari haqida so'zlab, bugungi tinch va dorilamon zamonning qadriga yetish lozimligini qayta-qayta ta'kidladilar.

O'zbekiston Respublikasi
mudofaasiga ko'maklashuvchi
"Vatanparvar" tashkiloti
matbuot xizmati

QADAMI SHAXDAM, AHDI QAT'IY

O'zbekiston Respublikasi "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi qonunining 14-moddasida yigitlik burchini o'tash niyatida bo'lgan yoshlarga bir qator talablar qo'yilib, ularga ma'lum shart-sharoitlar yaratib berildi.

Natijada 2019-yil barcha viloyatlarda mudofaa ishlari boshqarmasi huzurida chaqiriluvchilarni harbiy-texnika mutaxassisliklari bo'yicha tayyorlash markazlari tashkil etilib, ko'zlangan maqsad tomon yana bir muhim qadam tashlandi.

Gulistonda joylashgan Sirdaryo viloyati mudofaa ishlari boshqarmasi huzuridagi chaqiriluvchilarni harbiy-texnika mutaxassisliklari bo'yicha tayyorlash markazida professional "BC" toifali haydovchi, radiotelefonist, chavandozlar tayyorlanadi. Bu yerda yigitlik burchini o'tash istagida bo'lganlar Qurolli Kuchlar tizimida muhim bo'lgan mutaxassisliklar bo'yicha ta'lim oladilar.

Markaz boshlig'i podpolkovnik Azizbek Januzakov o'quv dargohida yigirmadan ortiq ustozlar tegishli mutaxassisliklar bo'yicha yoshlarga saboq berib kelayotganini ta'kidladi. Nazariy va amaliy bilimlarni

o'zlashtirish uchun mo'ljallangan zamonaviy o'quv sinflari, yotoqxona, oshxona, kutubxona hamda ma'naviyat xonasi barcha talablarga javob beradi. Bundan tashqari, chavandozlik bo'yicha ta'lim olayotgan kursantlar ot markazida o'tkaziladigan amaliy mashg'ulotlarda o'z ko'nikmalarini oshirib boradi. Haydovchilik

yo'nalishidagi kursantlarga esa maxsus avtodromda "UAZ" va "ZIL" mashinalarini boshqarish jarayoni o'rgatiladi.

Chaqiriluvchilarni harbiy-texnika mutaxassisliklari bo'yicha tayyorlash markazining bir kunlik o'quv jarayonlarini kuzatar ekansiz haqiqiy harbiy xizmatdagi muhitning guvohi bo'lasiz. Ularning

nigohida ilmga chanqoqlik, Vatan himoyachisi bo'lishdek sharafli burchni qalban anglashga intilish seziladi.

Bir so'z bilan aytganda, yigitlik burchini o'tash niyatida bo'lgan yoshlar qo'yilgan talablar va o'zlariga yaratib berilgan shart-sharoitlardan unumli foydalangan holda muddatli harbiy xizmatga

maqsadli tarzda tayyorgarlik jarayonini o'tamoqdalar. O'z tengdoshlaridan farqli ravishda harbiy hayot ko'nikmalarini o'zlashtirib borayotgan yigitlarning qadami shaxdam, ahdi qat'iy.

Asror RO'ZIBOYEV,
"Vatanparvar"

#Bo'lajak askarlar

Keyingi yillarda Mudofaa vazirligi hamda tegishli davlat va jamoat tashkilotlari hamkorligida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanini o'qitishni takomillashtirish, o'quv xonalarini zarur o'quv moddiy baza bilan ta'minlash, fan o'qituvchilarining malaka va pedagogik mahoratini oshirish maqsadida mamlakatimizning barcha hududlarida seminar-treninglar, ko'rgazmali darslar va boshqa qator tadbirlar o'tkazilayotir.

CHAQIRILUVCHILARNI TAYYORLASH – TAYANCH OMIL

Bu jarayonda mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish uslubiyotiga yangiliklarning kiritilishi, o'quvchilarning qo'shinlardagi mavjud qurol-aslaha va harbiy texnikaning asosiy taktik-texnik tavsiflari, harbiy xizmatchilarning kundalik hayoti va xizmat faoliyati bilan tanishayotganligi, ta'lim muassasalarida sportning harbiy-amaliy turlari bo'yicha seksiyalar va harbiy-sport musobaqalari tashkil etilib, o'tkazilayotganligi ularning harbiy xizmatga chaqirilgan vaqtda zamonaviy qurol-aslaha va harbiy texnika namunalarni qisqa muddatlarda

o'zlashtirib olishlariga asos bo'lmoqda.

Toshkent shahri, Mirobod tumani 110-umumta'lim maktabida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanini o'qitish bo'yicha boy tajriba to'plangan. Zarur texnik vositalar bilan jihozlangan o'quv xonasi, tir va amaliy mashg'ulotlar maydonida tajribali fan o'qituvchisi Dmitriy Rasulovdan saboq olayotgan yoshlar Qurolli Kuchlar faxriylari, harbiy xizmatchilar bilan ham tez-tez uchrashib turadilar. Xususan, Mudofaa vazirligi Faxriylar kengashining Mirobod tumani bo'limi raisi zaxiradagi polkovnik Husan

Zufarovning qo'shin turlari, qurol-aslaha va harbiy texnika vositalari hamda harbiy xizmatni o'tash to'g'risidagi ma'lumotlari o'quvchi yoshlarda harbiy kasbga katta qiziqish uyg'otmoqda.

– Harbiy xizmatga chaqiruv yoshigacha bo'lgan o'smirlar bilan ishlash o'ziga xos jarayon. Bunda ularning qiziqish va intilishlarini, dunyoqarashini, xarakterini o'rganish lozim bo'ladi. Buning uchun esa fan o'qituvchisi o'zining ma'naviy-ma'rifiy, harbiy va pedagogik bilimlarini muntazam oshirib, metodik ko'nikmalarini takomillashtirib borishi kerak. Bu ishlarda

tumanimiz mudofaa ishlari bo'limi chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilariga nazariy ham amaliy jihatdan yordam ko'rsatmoqda, – deydi Mirobod tumani mudofaa ishlari bo'limi chaqiriluvchilarni harbiy xizmatga tayyorlash bo'linmasi boshlig'i Zohid G'ofurov. – Zero, chaqiruv yoshidagi yoshlarning ta'lim-tarbiyasi bo'yicha vazifalarni to'laqonli bajarilishi chinakam vatanparvar, o'z ishinin malakali mutaxassislaridan iborat professional armiya vakillarini yetishtirishda tayanch omil bo'lib xizmat qiladi.

III darajali serjant
Olim BERDIYEV,
"Vatanparvar"

ганимим Шайбоқхондек пуртажриба ва кўп иш кўрган, улуғ ёшли киши эди. Учинчи буким, бизга Самарқанддин ҳеч киши келмайдур эди. Гарчи шаҳар эли менга кўнгуллик бўлса-да, Шайбоқхондан кўрққанидан ҳеч киши бунга жазм қилолмас эди. Тўртинчи буким, менинг ғанимим кўрғонда эди».

Этибор беринг-а, «ғанимим Шайбоқхондек пуртажриба ва кўп иш кўрган, улуғ ёшли киши эди» – ота юртидан абадий бадарға қилган хонга нисбатан бундай фикрларни айтиш учун қанчалик дипломат бўлиш керак киши! Дашти қипчоқдаги кўчманчи ўзбекларни бирлаштирган Шайбонийхоннинг Темурийлар сулоласини «синдириб», йирик империя туза олган моҳир саркарда сифатида жаҳон тарихида ўз ўрни бор. Бобур хотираларида Шайбонийхонга нисбатан уни беобрў қиладиган ёки таҳқирлайдиган сўзлар қўлламайди.

нидек у – «имом-уз-замон ғойибона ошиқ бўлиб, ишқ била маъшукини» – Бобурнинг жондай эгачиси Хонзода бегимни кўлга олиш мақсадида эди-ми? Бу фикр ҳақиқатдан анча йироқ. Чунки «Бобурнома»да ўзининг ҳар бир камчилигини тан олган шоир бу ҳақда «менинг эгачим Хонзода бегим шаҳардан чиқишда Шайбоқхон илигига тушди» (ҳа, айнан «шаҳардан чиқишда илигига тушди»), дейди. Мухаммад Солиҳ берган маълумотга келсак, «Шайбонийнома» бадиий асар эканлигини унутмаслик лозим.

«Бобурнома»да шоирнинг ҳар бир вазиятга холис баҳо бериши, унинг ўз қариндошларига садоқати, ҳатто улар Бобурдан юз бурган пайтларда ҳам хиёнат қилмаганини қандай баҳолаш мумкин?

Самарқанд қўлдан кетиб, бир қанча фурсат она уруғи – хон додаси (Юнусхон) қошида юрган Бобур Хўжанд дарёсининг жанубидаги

«мардона ва соҳиб тажриба» Султон Ҳусайн мирзо энди Бобурга ўз ерларини ҳимоя қилиш учун кўрсатма бериб турибди. Ваҳоланки, «ўзбеклар хавфи»ни Бобур анча олдин сезган, Темурий ва она уруғидаги султонларни аланга олиш хавфида турган олов – «Шайбоқхондек ғаним пайдо бўлгани, бунинг туркийга хавфи катта экани» ҳақида бир неча бор огоҳлантирган эди. Аммо бу қорловлар ўз пайтида жавобсиз қолди. Бобур шунда ҳам Султон Ҳусайн мирзога нисбатан адоват қилмади, балки Бойқародек подшоҳдан «мана бунча кема ясанг, мана бунча кўприк қуриг, ҳужумга тайёрланг», деган хабар келса қани эди? Темурбек тахтида ўтирган Султон Ҳусайн мирзодек подшо ғаним устига юришни эмас, юртни беркитиб, омон қолишни ўйлаб турса, қолган халқ ўзини қандай тутсин, дея алам билан муҳофазага отланади.

ҒУРУРИ ТОҒЛАРДАН ЮКСАК

Темурийлар орасида назмга мойиллиги бўлмаган, ижод билан шуғулланмаган султонлар бармоқ билан санарли. Амир Темурдан тортиб, сўнгги темурийлар вакили Ҳусайн Бойқарога-ча, Мирзо Улуғбекдан Хисравшоҳгача ўзига хос ижод билан машғул бўлган. Аммо бу қаторда Бобурнинг ўрни улуғроқдир. Эҳтимол, ота доғидан кўз ёши қуримай отига минган шахзодада пешма-пеш бошга тушаётган тақдирнинг ноҳақ ўйинларини адолатсизликларидан кўра болаларча, шоирона хайрат устун келгандир.

Аксинча, унинг ҳарбий қобилиятига, маҳоратига ҳар доим тан бериб келади.

«Тўлғама» – жанг майдонида рақиб томонга жангчиларнинг ёпирилиб, душман байроғига шиддат билан ўқ-ёй отиб, уларни саросимага солишидир. Шайбонийхоннинг ҳар бир жангда тўлғама тактикасини қўлаши Бобурнинг ҳавасини келтиради: «Ўзбекнинг (яъни Шайбонийхон навкарларининг) урушда бир улуғ хунари ушбу тўлғамадир, ҳеч бир уруши тўлғамасиз бўлмас».

Шайбонийхоннинг яна бир ҳарбий тактикаси шундай эдики, унинг армияси ҳужумда ҳам, ҳатто чекинганда ҳам, бетартиб талатўп бўлиб эмас, бор шиддати билан бирдай ёпирилиб ҳаракат қилади. Бобур бунга ҳам «ўзбекнинг яна бир улуғ хунари», деб тан олади.

Эҳтимол, бу жўмардлик Шайбонийхонда ҳам ўзига нисбатан бироз хайрихоҳлик уйғонишига олиб келгандир. 1500–1501 йилларда Шайбонийхон Бухорони олиб, Самарқанд устига юради. Самарқанд бекларидан Султон Али мирзо онаси Зухрабегимнинг пуч хаёллари таъсирида шаҳарни рақибга топширади. Зухрабегим ўғлига отасининг вилояти – Самарқандни бериш эвазига Шайбонийхон билан никоҳ шартномаси тузишни таклиф қилади. Аммо шаҳарга кириб олган хон бу «ақли ноқис хотун»га канизакчалик ҳам парво қилмайди, Султон Али мирзо эса Темур Султон (Шайбонийнинг ўғли) билан тўқнашувда ўлдирилади. Энди унинг Бобурга муносабатини эслаб кўринг: уч-тўрт ой давом этган Самарқанд қамалида Бобур танг аҳволда қолади. Халқ танқисликдан ит ва эшак гўштини ейишгача боради. Теварак-атрофга жўнатилган ҳеч бир элчи умидвор этгудай хабар билан келмайди. Шу вазиятда Шайбонийхон сулҳ тузишни таклиф этади. 3–4 минглик навкарли пуртажриба бир хон 200–300 аскар қолган, бунинг устига ёш, тажрибасиз бир саркардага-я? Ёки чиндан ҳам Мухаммад Солиҳ ёзга-

Андижон ерларини ишғол қилади. Аммо хон додаси бу ерларни ўз ўғлига бериб, шоирга: «Шайбонийхон Самарқандни эгаллаб, юксалиб бормоқда. Шунинг учун кичик хонни қанча узоқ ердан чақирдик, бу ерда ери (мулки) йўқ, ўз вилоятлари йироқда, бошқариб турсин», деган ваз кўрсатилади. Шайбонийхон мустаҳкам ўрнашиб олган Самарқанд қўлга киритилса (!), уни Бобурга беришни ваъда қилишади. Хон додасининг ҳийласини Бобур яхши тушунарди: «Бу сўзлар менга фириб экандур. Чора йўқ эрди, хоҳи-нохоҳи рози бўлдим...»

Қариндошларидан фойда йўқлигини айтиб, Бобурнинг яқин бекларидан бўлган Қамбар Али бошқа таклиф беради: «Ўш, Марғилон, Ўзганд ва қўлга киритилган вилоятлар сизнинг қўлингизда. Ўшга бориб, кўрғонни беркитиб олинг-да, Султон Аҳмад Танбал билан ярашиб, мўғулни чиқариб ташланг. Сўнг вилоятларни икковингиз бўлишиб олинг». Бобур қатъий бош тортади: «Хон – туғишгонларим. Танбалга подшоҳлик қилгандан, буларга навкарлик қилганим ортиқроқдур!» Имкониятлари қўлдан кетган ожиз бир кишининг эмас, содиқ, ватанпарвар ва эртага Шайбонийхон хавфининг муқаррар эканлигини кўриб турган бир тадбиркор саркарданинг сўзлари бу.

1503 йилда Темурбек бино қилган империянинг «сўнаётган юлдузи» – Султон Ҳусайн мирзо Хисравшоҳ, Бадиуззамон, шайх Арғун Зуннун билан бир қаторда, ҳарбий салоҳиятини тан олиб Бобурга ҳам хат жўнатади. Ўзбеклар – Шайбонийлар ҳали босиб улгурмаган Темурийлар юрти ҳудудларини ҳимоя қилиш учун кўрсатмалар бера бошлайди. Бобур «Сен Коҳмард ва Ажар тоғ этақларини (ҳозирги Афғонистон ҳудудидаги ерлар) муҳофаза қил, токи ўзбеклар кира олмасинлар», деган мазмунда хат олади.

Тақдирнинг ўйинини кўринг! Бобур Самарқанд қамали пайтида пайдар-пай жўнатган элчиларига ҳеч қандай жавоб бермай, кўмак бермай, Шайбонийхонга элчи юборган

Бобурдаги хавф-хатарни олдиндан билиш, ҳар қандай мураккаб вазиятларда ҳам ўз ғурурини синдиришларига йўл қўймастик унинг туғма ҳарбий салоҳиятидан нишон беради. Чунончи, уни ҳийла билан Аҳмад Танбал қошига олиб кетаётган ёғийлар Хўжанд ёқасида тутиб боғлаш ҳақида маслаҳатлашиб турган бир пайтда уларга қарата: «Қани, кўрай-чи, қайси бирингиз менга яқин кела оласиз?» дейди.

Бобурнинг ғурур, нафсоният, ор-номус каби туйғуларни ҳамма нарсадан устун қўйишини яна бир ҳолатда кузатишимиз мумкин: Султон Ҳусайн мирзо ўлимидан сўнг Ҳирот тахтида ўтирган Бадиуззамон мирзо ҳузурига илк бор келганда, Бобурга иззат-икром кўрсатилади. «Иккинчи навбат келганда Бадиуззамон мирзо бурунғидек таъзим қилмади». Бу ҳолатни ҳам тушуниш мумкин. Мовароуннаҳр тамом қўлдан кетган, қисман Хуросон ерлари ҳам Шайбонийлар ихтиёрига ўтган эди. Оғаси Султон Музаффар мирзо билан сўнгги Темурийлар салтанатини бошқараётган подшо Бадиуззамон 200–300 навқари билан дарбадар кезиб юрган, на ҳокимияти, на давлати бор бир бека нечүк таъзим қилсин? Аммо «на давлат, на ҳокимияти қолмаган» Бобурнинг нафсонияти, ғурури тирик ва у ўзига нисбатан бундай муносабатни раво кўрмасди. Оқибат, орага киши қўйиб, Бадиуззамонга шу хабар етказилади: «Агарчи ёшим кичикдур, вале тўрум (даражам) улуғдир. Ота тахтидаким (Темурбек демоқчи), Самарқанд бўлғай, икки навбат зарби рост олиб ўтирибдирман. Бу хонавода учун ёт-ёғий биллаким мунча жанг қилибдурмен, менинг таъзимимда таъхир (ихтиёрсиз бўлиш) беважҳдур!» Бобурдан ўзга ғурур, шиддат эгаси шоҳга бундай сўзларни етказиш учун ўзида журъат тополмас керак.

Ўз халқи ўтмиши билан ғурурланиш камдан-кам миллатга насиб этса керак. Зеро, олис ва афсонавий юрт – Ҳиндистонда 300 йилдан зиёд ҳукмронлик қилган Бобурийлар тарихи билан фахрланишимизда ҳам асос бор.

Гулнора АКБАРОВА

Ўз рақибига нисбатан ҳам жўмардлик билан баҳо бериш учун Бобурдек шоир қалбига эга бўлиш керак, назаримизда.

Самарқанднинг иккинчи бор қўлга киритилишини Султон Ҳусайннинг Ҳирот тахтига ўтириши билан қиёслаб, ўзи ва унинг имкониятларини кўрсатиб беради: «Султон Ҳусайн мирзо ҳам Ҳирий (Ҳирот)ни ушбу йўсушлиқ ғофилликта олибтур. Вале бу иш била ул иш орасида кўп фарқ бордур. Аввал буким, Султон Ҳусайн мирзо кўп ишлар кўрган, бисёр тажрибалар кечирган улуғ ёшли подшо эди. Иккинчи буким, ғаними Ёдгор Мухаммад мирзо 17-18 ёшли бетажриба ўғлон эди. Учинчи буким, ғанимнинг ичидан кайфият ва ҳолатни яхши билган Мир Али Мирохур мирзога кишилар юбориб, ғофилликда ғаним устига келтурди. Тўртинчи буким, ғаними кўрғонда эмас эди...

Мен Самарқандни олганда 19 ёшда эдим: не кўп иш, не тажриба кўриб эдим. Иккинчи буким, менинг

DANIELA STILNING “O'G'IRLANGAN BAXT”I

“
O'zbek adabiy tilida “rod” tushunchasi yo'q. Buni ajnabiy ism-shariflaridagina sezaman. Daniela Stilning to'liq nomi quyidagicha ekan: Daniela Fernanda Dominika Myuriyel Emili Shuleyn-Stil. Balki ingliz tilini biladigan o'quvchi darhol bu uzundan-uzun ism-sharif qaysi jinsga tegishli ekanligini anglar. Aslida adabiyot uchun jins ahamiyatsizdir, deb bilaman. Ammo... ayrim asarlarni o'qish asnosida ayollar qalamini tanib qolishimiz ham rost-da!
Zamonaviy AQSH romanchiligida yozuvchi Daniela Stil peshqadamlar safida turadi. Uning asarlari dunyoning 28 tilida chop etilgan. Sotilgan kitoblarining soni 600 million nusxadan ziyod ekan. Yer yuzida kitobsevarlar hali ham bor, a?! Qanchalar yaxshi! Yozuvchining asarlari “The Nyu-York tayms” gazetasining reytingida 390 hafta(!) davomida birinchi o'rinda turganligi uchun “Ginnes”ning rekordlar kitobiga kiritilgan. Ayni kunda ayrimlar gazeta o'qimasligi haqida hech tortinmay, hatto biroz g'urur-la e'lon qilayotgan bir vaqtda gazetalar shu kunlarda ham o'rnini yo'qotmaganidan hayratdaman.

Negadir ba'zan asosiy mavzudan chalg'ib ketayotganimni his qilaman... Aslida chalg'iganim yo'q, shunchaki mutolaaning chinakam huzurini tuya oladiganlar safi kengayishini istayman.

Yuqoridagi ma'lumotlar “Zamonaviy Amerika romanlari” kitobi so'zbohisida keltirilgan. Unda Daniela Stil haqida yana shunday deyiladi: “Yozuvchi beshinchi marta moliyachi Tom Penkirsga turmushga chiqqan. Uning turli nikohlardan yetti farzandi bo'lganligi uchun asosiy vaqtini oilaga bag'ishlashiga to'g'ri kelgan. Romanlarini asosan tunlari bitgan. O'zining bildirishicha, biryola 2-3 ta roman ustida ishlagan, har bir asarini bitishga 2-3 yil ketgan.

Daniela Stil Amerika milliy kutubxonalar uyushmasining prezidenti, Bolalarga zo'ravonlik o'tkazishga qarshi kurashish milliy qo'mitasining raisi, Amerika insonparvarlik uyushmasining prezidenti hisoblanadi. Yozuvchi rassomlik bilan ham shug'ullanadi. 2003-yilda u San-Fransiskoda o'zining badiiy galereyasini ochgan. 2006-yilda esa ayol kitobxonlari uchun “Daniela” atirini chiqargan.

Qanday ulgurur ekan, a? Biram havasim keldi, shunday taqdirlar haqida o'qiganimda vaqtim behuda o'tgandek tuyuladi...

Bugun sizga yozuvchining “O'g'irlangan baxt” romanini tavsiya qilyapmiz. Bu romanni o'zbek tiliga tarjimon Dilfuza Sobirova chevirgan.

O'qiyamiz: “Charlz Avliyo Patrik cherkovining zil-zambil eshigini zo'rg'a itarib ochdi. Zo'riqqanidan yarador oyog'ida og'riq turdi...”

Aslida, u duo o'qigani kelmagandi. Bu yerga kelganiga sabab – bugun hayotidagi eng dahshatli kunning to'qqiz yilligi. O'sha kunga ham to'qqiz yil bo'libdi. Xuddi kechagidek esida, Rojdestvoga ikki hafta qolgandi. Bu kunni bir umr unuta olmas kerak. Xuddi shu kuni uni o'ldirib qo'yishiga bir bahya qolgandi. O'shanda g'azab va darddan boshini yo'qotar holga kelgandi. Alami chidab bo'lmas darajada edi. Dardini unutish uchun u o'zini o'ldirishga ham, bo'lgan ishlarni orqaga qaytarishga ham rozi edi. Soatni orqaga surib qo'ysa-yu, bo'lib o'tgan ishlar bo'lmas edi... Lekin shunga qaramay, uni sevardi... ikkalasini ham jonidan ortiq sevardi. Hozir ularni o'ylash ham azob edi. U ibodat uchun boshini egdi. Ular uchun duo o'qishga kuchi yetmadi. O'sha simillagan og'riq hali ham yuragini qo'yib yubormagandi”.

Bu dunyoda dardsiz odam bormi? Aslida nima bo'lgan edi, to'qqiz yil avval? U qanday og'riqli xotiraki, hamon yurakni simillatadi? Vaqt malham bo'lmaydigan dardlar ham bor ekanmi?

Ha, “O'g'irlangan baxt” dastlabki sahifalaridanoq sizni ana shunday savollar bilan o'ziga tortib oladi.

O'qiyamiz: “Charlz Deloni yaqinda o'ttiz besh yoshga to'ldi. Lekin u o'zini

yuz yildan ham ko'p yashayotgandek his qilardi. U bola quchoqlab turgan Madonna haykalchasiga uzoq tikilib turdi... xotiralar yuki ezib yubordi... Keyin og'ir qadamlar bilan ruhiy yengillik sezmay, orqaga qaytdi. Dardiga dard qo'shildi... Bolaginas Andreini yana bag'riga bosgisi, sut hidi anqib turgan bo'ynidan to'yib-to'yib hidlagisi keldi. Yuragida yana og'riq turdi”.

Bu azob, og'riq sababi biroz oydinlashgandek. Bola haqida so'z ketyapti. Bola bor... Ixtiyorsiz sahifalar ichiga kirib ketasiz. Anchadan beri bunaqa kitob o'qimagan edim. Hamma narsani unutdim: telefon, internet yangiliklari, bitmas-tuganmas uy ishlari... Kitob va men qoldim.

Avliyo Patrik ibodatxonasiga ayni shu lahzalarda yana bir ayol ham kelgan edi.

O'qiyamiz: “Qarshisidagi mo'ynaga burkanib olgan ayol shunchalik xayolga berilib kelardiki, atrofdagilarni sezmas, boshqa dunyoda yurgandek edi go'yo. U cherkovda hech kimga e'tibor bermasdi. Charlz unga qarab qotib qoldi... U arvoq ham emas, ko'ziga ham ko'rinmayapti. Ayol unga shunchalik o'xshardiki, xuddi unga o'xshab baland bo'yli, ma'yus, chiroyli... Charlzning yuragi qinidan chiqqudek bo'ldi. Ayol motam kiyimida edi. Yuzini ham to'sib turgan keng shlyapasidan faqat unga tanish bo'lgan mung cho'kkan ko'zlari ko'rinib ketdi. Ayol tovushsiz yurib borib, mehrob yoniga tiz cho'kdi. Hamon qaddi tik, faqat biroq ozgan. U uzoq duo qildi. Charlz uning nega kelganini bilardi. Ikkalasining ham dardi bir edi. Bu – Mariella edi!”

Bu ikkisi kim? Ularni nima bog'lagan yoki hamon bog'lab turibdi? Bularni bilish uchun “O'g'irlangan baxt”ni o'qishingiz kerak. Ayrim romanlarni ertak kabi mazmunini so'zlab berib bo'lmaydi. Aslida ham biz sizga mutolaa uchun asarlar tavsiya qilamiz, o'quvchini bir asar mazmuni bilan tanishtirish fikridan yiroqmiz. Bu esa sahifamizdan ko'zlangan maqsadni nihoyatda jo'nlashtirib yuborgan bo'lar edi.

Mariella... u negadir olti yil Yevropada o'zidan hech qanday xabar bermay yashadi. Albatta, atrofdagilar u yerda nimalar bo'lgani bilan qiziqar edilar. Xonim juda sirli edi. Sirli o'tmishi bor edi. Boy xonadon qizi bo'lsa-da, hayotning kutilmagan sinovlariga duch keldi, hech vaqosiz qoldi.

Biroq hozir u boy xonim edi.

O'qiyamiz: “Bir kuni kutilmaganda Malkolm qizga turmush qurishni taklif qildi. Toki hayot ekan, himoya va g'amxo'rlik qilishga va'da berdi. Negadir bir umr sevishga emas, balki haqiqiy jentelmen kabi o'z himoyasiga olishga... Mariellaga ham bundan ortig'i kerak emas edi. Chunki u yana xato qilishdan qo'rqardi.

Qiz o'tmishida qora kunlari ko'p bo'lganini gapirib bermoqchi bo'ldi. Lekin Malkolm gapini bo'ldi:

– Hammaning ham o'ziga yarasha o'tmishi bor, azizam. Yigirma to'rt yoshda qanaqa dahshatli o'tmish bo'lishi mumkin...

Mariellani boyluk ham, obro' ham qiziqirtmasdi. Unga xotirjamlik bo'lsa kifoya...

– Rafiqam bo'ling, sizga g'amxo'r bo'lishga so'z beraman. Agar taqdir farzand ato etsa, sizdan umrimning oxirigacha minnatdor bo'lamen.

Mariella hayron bo'ldi, chunki bu izhordan ko'ra mehnat shartnomasiga o'xshab ketardi. Malkolmga farzand kerak, unga esa himoya! Lekin u qizga sevaman demadi, aslida qizning ham unda ko'ngli yo'q”.

“Hammaning ham o'ziga yarasha o'tmishi bor, azizam...” Bir erkakning oliyanobligi bo'lsa, shunchalar bo'lar, nima dedingiz?! Nahotki, bo'lg'usi umr yo'ldoshining o'tmishi qiziqirtmasa? Shunday “jentelmen”lar ham bormikan, hayotda? Yo'g'ey, endi bu kitob-da, kitob qahramonlarigina shunday mard, oliyanob bo'lishi mumkin. Biroq... bu roman Daniela Stilning asari. Hayotning ko'pgina achchiq-chuchuklarini tatigan adibaning qahramonlari hayotdan yiroq bo'lishi mumkin emas!

Romanni o'qish asnosida bunga o'zingiz ham amin bo'lasiz. Fojia yuz berganida aqlni jilovlash qanchalar qiyin. G'amning og'ir yuki, o'z-o'zini ayblash... Bu og'riqlar bilan yillaracha yashash... Tanlash imkonining yo'qligi...

Aziz o'quvchi, farzandi vafot etgan onaning dardlariga darddosh bo'lganmisiz? Men ham darddosh bo'lmaganman, bo'lolmayman, bu g'amni yengillatishga qodir so'z borligini ham hech bilmadim, eshitmadim. Otam 82 yoshda vafot etgan edi. O'sha kuni juda ezildim. Axir, otam-ku! Bir payt hovliga faryod bilan hassasini to'qillatib xolam kirib keldi. Otamga achinib yig'ladi, deb o'ylaysizmi? Yo'q. Ancha yillar avval olamdan o'tgan o'g'lining dardini aytib, faryod qilardi: “Esiz, o'g'lim...esiz, Vahobim... izidan bir tirmoq qolmagan bolam...” Shunda... balki, mehrsiz qizdirman, otam g'amini unutdim, xolamni bag'rimga bosdim, hech so'z demadim, bag'rimga bosib, uning nolasiga jo'r bo'ldim...

Nima uchun kitob o'qish kerak? Yaxshi asarlar inson tuyg'ulariga sayqal beradi, siz oshkor qila olmaydigan hislaringiz bilan yolg'iz emasligingizni his qilasiz. Sevgi faqat huzur va rohat bermasligini anglaysiz. Kitoblar har qanday sharoitda ham INSON bo'lib qolishga da'vat etishi bilan qimmatlidir.

“O'g'irlangan baxt”ni o'qing, u sizni ham adoqsiz o'ylarga toldirishiga shubham yo'q, xulosani o'zingiz chiqaring.

Huzurli mutolaalar tilagi bilan...

Inobat IBROHIMOVA,
“Vatanparvar”

Минг йиллар бурун урушлар қандай бўлган? Инсоният нималар учун курашган? Алқисса, бу саволлар Даққи Юнусдан қолган, айтаверсак дoston бўлади. Шундоқ ҳам халқ оғзаки ижодида қахрамонлар қиёфасини жанг мотивисиз тасвирлашнинг имкони йўқ. Чунки кучли муҳорабадагина қахрамонларнинг моҳирлиги, от миниш-у қилич ўйнатиш, аркони давлатга муносиблик сифатлари яққолроқ кўринади.

Дostonлардаги алплар қанчалик ажабланарли, муволағавий тасвирларга бурканмасин уларнинг моҳиятида халқнинг идеал орзу-умидлари, адолатли юртга ташналиги, одил ҳукмдорга бўлган муштоқлиги ётади.

Халқ дostonларидан бири — «Кунтуғмиш» ва ундаги жанг манзаралари, мардлик ва садоқат туйғулари ҳақида фикрлашар эканмиз, дoston кўпчиликлари таниш эканини ҳисобга олиб, воқеалар баёнидан чекинамиз. Асосий урғуни қахрамонлар сийрагидаги тарбия ва уларнинг ҳарб илмидаги маҳоратига тўғирлаймиз.

Кунтуғмишнинг улғайиши

Халқ дostonларининг ўзига хос хусусиятларидан бири – шубҳасиз қахрамонларнинг эртароқ, яъни 13-14 ёшларида ақлий ва жисмоний камолотга етиб боришидир.

Дoston шундай бошланади:

– Нўғой подшоларидан авлиёи Қорахон деган бор экан, лақаблари Қиличхон экан, шу вақтнинг одамлари Авлиё ота дейди. Шу азизнинг бир ёлғиз ўғли бор эди, ундан бошқа боласи йўқ эди. Отини Кунтуғмиш тўра дер эди. Ўн тўртга киргунча иш-хунар, касб-камолот ҳосил қилиб, ўн тўртдан ўтгандан кейин, сипоҳилик ишларига юз келтириб, қилич чопмоқ, милтиқ отмоқ, чиришбозлик, кўпкаритозлик, найзадастлик, гаровбастлик ишларига қўшиш қилиб, қирқта йигитни ёнига олиб, гоҳ тоққа, гоҳ овга шикор қилиб юрар эди...

Бу хусусиятларнинг ҳар бири қахрамоннинг воқеалар ривожидидаги ўрнини мустаҳкамлайди, жараёнлар структурасини босқичма-босқич ўсишига хизмат қилади. Эътибор берилса, дoston қахрамонлари ўз-ўзидан кучли жангчига айланиб қолмайди. Улар оғир ва синовли дамлар ичида тобланади, юртига, илоҳий туйғуларга содиқ қолади.

Қахрамонлар қисматида ошиқлик мақоми ҳам борки, бу йўлда уларнинг жасорати, мардлиги шижоати, меҳру муҳаббати намоён бўлади. Кунтуғмишнинг воқеалар кесимида кириб келишида ҳам ошиқлик мақоми бош ўринда туради.

ҚИЛИЧЛАШИБ

Осиб ўлдирдингиз – кўрдик...

Дostonдаги саъж усули орқали ўнлаб маъно қирралари очилиб боради. Масалан, Холбеканинг қанчалик гўзаллигини тасвирлаш учун бахшининг биргина айтими етарли: – Шу мамлакатда Холбекага ошиқ бўлмаган одам қолмади. Ушбу қиёс ўқувчида ҳар қандай ташбиҳдан кучлироқ тасаввур уйғота олади. Бежиз Зангар подшоси ҳеч зоғга Холбека исмини айтишни ман қилмади. Кунтуғмиш Холбекани излаб, Зангар шахрига келган ҳолатни ўқир экансиз, жарчи эълони орқали аянчли жазо турларидан ҳам хабардор бўласиз:

...Подшо кўча, гузарларга жарчи қўйиб қичқиртдики: «Ҳар ким Холбека деб айтса, олти ой зиндонда боқтираман, суюгини тошга чақтираман, терисини тириклай сўяман, ичига сомон тикдираман, икки кўзини ўяман, тепасига мойни қуяман!» – деб қичқирта берди. Ҳеч кимнинг захраси йўқки, Холбека деб айтса.

Дostonдаги кўплаб ўринларда подшо қонунларида қандай жазо турлари борлиги сизиб чиқарилди. Зангар подшоси Кунтуғмиш ва Холбекага жазо бермоқчи бўлганида, аркони давлат бундан норози бўлиб, шундай дейди:

– Э тақсир, подшоҳим, осиб ўлдирдингиз – кўрдик, босиб ўлдирдингиз – кўрдик, минордан ташладингиз – кўрдик, тўпга солиб отдингиз – кўрдик.

Бундай усуллар матнда алоҳида берилмайди, сиз уларни маълум бир вазият ичида билиб бораверасиз.

Жасоратнинг уйғониши

Дастлаб бош қахрамоннинг ишқий сифатларигина зоҳир бўлса, кейинчалик фарзанд ва оила ҳимоясидаги курашлар жисмоний ва жанговар қиёфасини ҳам юзага чиқаради.

Кунтуғмиш саҳрода оч қолган Холбека ва икки фарзанди учун егулик ва сув қидириб юрар эди. У бир карвонга йўлиқиб, унинг сардори Азбархўжага:

– Э қофилабоши, мен умрим бўлиб, бир кишининг бир нима нимарсасини олган эмас эдим, алҳол, мусофирчилик ва ғариблик бир коса сув ва нонга зарур бўлганимга шу карвонлардан тиланиб, йиғлаб турибман, – деб зорланади. Афсуски, карвонбоши илтифот кўрсатмайди. Бу маҳал савдо йўлига ёвуз аждар

МАЙДОН

кўп азоб берар эди. Шу лаҳзада қахрамон сийрагидаги яширин кучлардан бири уйғона бошлайди:

– Кел, энди сен менга бир коса сув, бир нон бергин, нонни еяйин, сувни ичайин, қўлимга бир ўтқир исфиҳон қилич бер, шу юҳо аждар билан урушайин, агар аждархони ўлдирсам, бир коса сув, бир нонингга рози бўл, агар ўлиб кетсам менинг хуним бир коса сув, бир нон бўлсин, – дейди.

...Шаҳзода қўлидаги ханжари билан аждархонинг танасини беш ғўла қилди. Ҳар ғўласини жўхори қўрийдиган бир мўла қилди.

Шу ва бошқа кўплаб дoston қахрамонларининг «Исфиҳон» қиличидан фойдаланиши эътиборимизни тортади. Хўш, бу қандай қилич? Манбаларда шундай келтирилади:

«Исфиҳон – кескир тиг, қилич, ханжар. Ўтган асрларда Исфиҳон усталари ишлаган кескир тигларга нисбатан ишлатилган «исфиҳоний» сўзининг қисқариб, от шаклига келгани».

Демак, бу қилич тури асрлар оша ўз машҳурлигини йўқотмай келган. Ҳатто дostonларда ҳам донғи кетган.

Жанг ва жасорат тизгини Кунтуғмишнинг икки фарзанди Гуркибой ва Моҳибой қисматида ёрқинроқ кўриниш беради. Зангар шахридан кетган ака-укалар саккиз кун йўл юриб, Олатоққа етди. Моҳибой кўзини очиб қараса, минг бир, икки минг бир, уч минг бир, тўрт минг бир – ўн мингча йилқи ёйилиб-ёйилиб юрибди. Моҳибой Гуркибойнинг сўзига қулоқ солмай, катта бир тўп йилқини олдига солиб, ҳайдаб юра берди. Анда ўн минг уйли қуллар қарашиб:

– Э-ҳа, во-ҳа, ў-хў! Ҳазил қилма, ҳов бола, нобуд бўласан! – дейишаётибди.

Гуркибой унга қарши чиққан икки қулни ўлдирди. Шу ерда ётган ўн минг уйли қул иккита сардорининг ўлганини кўриб, бирдан отига миниб, баччаларнинг устига ўн туғ, йигирма байроғи билан, тўп-жазойили билан, қилич найзаси билан, карнай-сурнай тортиб, майдон-уруш бўла берди.

Қадимий қуроллар ва мардлик

Шу ўринда жангда ишлатилган қуроллар ҳақида тўхталиб ўтсак. Байроқ, тўп-жазойил, қилич-найза, карнай-сурнай... Булар қадимий жанг аъёнлари тасвири бўлиб, ҳар бир буюм ўзига хос маънони англатган. Ҳатто бугунги замонавий армиямизда ҳам байроқ – давлатнинг рамзи, карнай-сурнай эса ҳарбий оркестр гуруҳлари кўринишида яшаб келмоқда. Қурол-аслаҳалар ичида бизга нотаниш бўлган биргина сўз учрайди

ИЧРА ЎЛМАДИМ...

– тўп-жазойил. «Ўзбек тилининг изоҳли луғати»да ушбу атамга шундай таъриф берилди:

Жазойил – милтиқнинг бир тури; кичик тўп, замбарак.

«Оғзи катта жазойиллар
Отилди майдон ичинда»

(«Эрали ва Шерали»).

«Шоҳ келгунча очилмайди дарвоза,
Зулм қилсанг, жазойилдан отаман»

(«Рустам»).

Шу билан бирга, совут ҳар бир жангчи ҳаётида муҳим ўрин тутиб, ақсар ҳолларда жангчи жангга совутсиз кирмаган:

«Отга минсак, айил пуштан тўқамиз,
Совут кийсак, киравкадан ёқамиз».

Изоҳли луғатда совутга шундай таъриф берилди: Совут – танани найза, қилич ёки ўқ зарбидан сақлаш учун кийиладиган зирҳли ҳарбий кийим.

Қадимда эса совутлар одатда ҳайвон терисидан қилинган, аммо баъзан темир ва бронзадан ишланган. Темир ва бронза совутлар жуда қиммат бўлган. Камончилар ва аравакашлар жанг пайтида ҳимояланиш мақсадида совут кийганлар, чунки уларнинг қўллари банд бўлгани учун қалқон кўтара олмасдилар. Баъзан жанг отларига ҳам совут кийдирилган. «Киравка» эса мажозан сарғаймоқни англатади. Юзи киравка бўлмасин – юзи сарғаймасин.

Дарвоқе, совут сўзига маънодош «чоройна» атамаси ҳам халқ оғзаки ижодида кенг қўлланилган. Жангчининг ўқ, тиғ зарбидан сақланиш учун баданига ўраб боғланадиган ҳарбий аслаҳа шундай аталган. У тўрт парча ясси металлни бир-бирига бирлаштириб ясалган.

Қирғинбарот жанг

Достонлардаги жанг саҳналарини баёнчилик услубида ҳикоя қилиш унинг таъсир кучини анча пасайтиради. Шунинг учун айтимларни айнан келтириб, изоҳлаб боришни маъқул топдик. Гуркибой ва Моҳибойларнинг қўллар билан ўтган жангига қайтамыз:

Гоҳ ул қувиб, гоҳ бул қувиб,
Олмосин қон билан ювиб,
Майдонда бедовлар совиб,
Душман бошига кун тувиб,
Қувишди майдон ичинда.

Дарвоқе, достонларга хос бўлган яна бир муҳим жиҳат, кўпгина жанг саҳналари, мардлик таърифлари, муболағалар достондан-достонга кўчиб юради. Масалан, юқоридаги мисралар «Равшан» достонида ҳам айнан, баъзан жузъий ўзгарган ҳолда такрорланиб келади. Ҳасанхоннинг Ғирқўк билан майдонга от солиш саҳнасини кўрамыз:

Гоҳ ул қувиб, гоҳ бул қувиб,
Қиличин қон билан ювиб,

Душман бошига кун тувиб (туғиб),
Майдонда бедовлар сувиб (совиб),
Гурзи, ханжар кўқдан ёғиб,
Ажаллилар қирғин топиб,
Ғирқўкни Ҳасанхон чопиб,
От қўяди оғиб-оғиб,
Қўйишди майдон ичинда.

Жанг мотивининг ўзига хос усуллари бор. Бунда қофиядошлик ва оҳангдошлик фабуласи борган сари баландлайди. «Кунтуғмиш» достонида ака-укаларнинг қўллар билан жангини яна эслаймиз:

Ҳар бедовлар шовшиллашиб,
Узангилар шарқиллашиб,
Ўликлар қолди айқашиб,
Ҳар ўликлар қопдай шишиб,
Ўлигига қузғун тушиб,
Ғажир кўниб, тортқилашиб,
Тортишди майдон ичинда.

Жанг қурбонсиз бўлмайди. Майдон ичида жон бераётган гуноҳкор-беғуноҳлар, ёшу қариларнинг ўлим топаётгани, тупроқ қирмизи қонга беланиб, шафқатсизлик тусининг ортиб бораётганини кўринг:

Оқ-қорабош туғ сўлқиллаб,
Тикилди майдон ичинда,
Ўмировли не гўзаллар,
Йиқилди майдон ичинда.
Бўз тупроққа қирмизи қон,
Сепилди майдон ичинда,
Не улларнинг қадди ёйдай,
Букилди майдон ичинда.

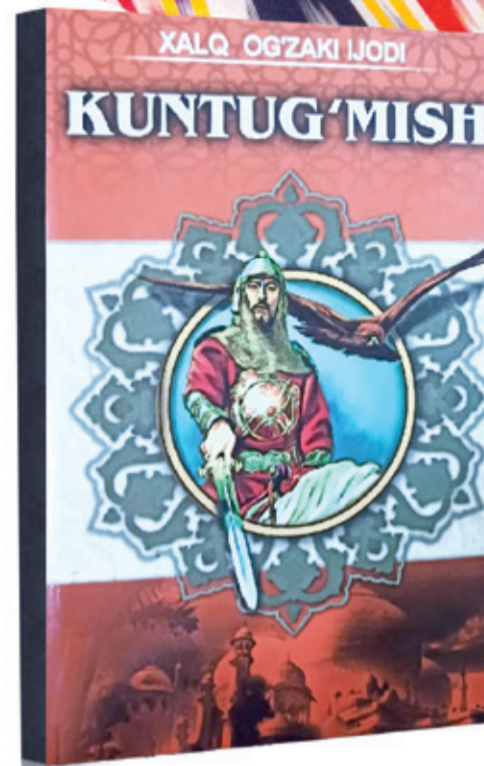
Айнан мана шу жанг саҳналари «Равшан» достонида ҳам такрор келиб, таъсир ва тасвир кучи янада жонланади.

Ҳасанхон полвон кал жўраларига қараб, отини майдонга ҳайдаб, бир сўз деб турибди:

Оқ, қора бош, яшил туғлар
Тикилди майдон ичинда.
Умировли не полвонлар
Йиқилди майдон ичинда.
Бўз тупроққа қирмизи қон
Сепилди майдон ичинда,
Не гўзаллар қадди ёйдай
Букилди майдон ичинда.
Оқ бадандан қизил қонлар
Тўкилди майдон ичинда.
Найза тегиб кировкалар
Сўтилди майдон ичинда.

Бу ўринда «кировка» сўзи совут остидан кийиладиган, металлдан ёки бошқа қаттиқ нарсадан тайёрланган нимчага ўхшаш кийимни билдиради. «Кунтуғмиш»да қуролдан отиш саҳналарининг жанговар руҳи ўқувчи кўз ўнгида ёрқинроқ гавдаланади:

Бўлиб мардликка мойиллар,
Душманни қилиб қойиллар,
Тўп, замбарак, жазойиллар,
Гумбирлаб, майдон ичинда.

Кўп ғаним тутгандир сафлар,
Қирғин топиб, ўнгу чаплар,
Аждарҳодай катта тўплар,
Ишқирди майдон ичинда.

Шараф

Жангда зўр қаҳрамонликлар кўрсатган ака-укаларнинг кейинги тақдири ҳам синовли ва аянчли кечди. Улар Зангар дарвозасидаги дарвозабон кўрбошини ўлдириб чиқишган эди. Янги бўлган подшоҳ ҳеч нимадан беҳабар уларнинг ортидан лашкар тортиб, ака-укаларнинг ухлаб ётган жойларидан ғуллаб-зуллаб, бошига қор-ёмғирдай қамчини ёғдириб олиб кетишади. (Худди шу ҳолат «Равшан» достонида ҳам учрайди: ...Мирғазаблар Равшанбекни олиб, олдиға солиб, ҳайдаб, икки қўлини бойлаб, уриб-таёқлаб, сийнасини доғлаб, ўлдирмоққа чоғлаб, ҳайдаб кета берди).

Бундай ўлимга асло рози бўлмастик Моҳибой ва Гуркибойнинг ботирлик сийратини чунонан очади:

Гурки, сенинг айтган тилингни олмадим,
Қазо бундай экан, аввал билмадим.
Насихатинг асло бовар қилмадим,
Қиличлашиб, майдон ичра ўлмадим,
Армоним кўп қолди, қодир Худойим.

Бунда шунчаки ўлиш билан жангда қаҳрамонларча ҳалок бўлмоқлик шарафи тарозига қўйилади. Ака-укалар шу бахтга насиб бўлмади дея қаттиқ изтироб чекаверади. Хуллас, халқ достонлари ҳар бир юрт посбони учун катта кўриқ. Уни ҳижжалаб ўқиш, уқиш, мағзини чақа олиш чин аслиятимиз томон юришимиз бўлади.

Катта лейтенант Бобур ЭЛМУРОДОВ,
«Vatanparvar» муҳбири,
Қуролли Кучлар академияси
мустақил изланувчиси

OLQISHGA SAZOVOR FAZILAT

BOBOM

Bolalik davrimni eslaganimda ko'z oldimga Said bobom keladi. Rahmatli juda bolajon, yumshoqfe'l, nabiralarga mehribon odam edi. Onamning hikoya qilishicha, bobomning hovlisida o'ynab yurganimda bir gal katta ariqqa tushib ketgan ekanman. Tezob suvda oqib borib, ko'ylakcham ko'prikning cho'piga ilinib qoladi, shunda baqirib-chirqirab yig'lagan bo'lsam kerak, bobom kelib qolib suvdan ko'tarib oladi. "Bobong seni bir o'limdan qutqarib qolgan!" deb qo'yardi onam. Balki bobomning menga ikkinchi bor hayot in'om etishida ham bir hikmat bo'lgandir...

Onam har gal issiq non yopganda, ikkita piyozlisini durraga tugib, "Bobongga obor!" der, shunda suyunib, g'izillagancha bobomnikiga chopib ketardim. Bobom nonni olarkan, alqab duo qilar, katta bog'idagi serhosil olmadan qoqib, durraga tugib berardi. Biz talashib-tortishib yeydigan bu meva qimizak olma deyilardi. Oqish-qizg'ish tusdagi, hidi, mazasi ham o'zgacha, yesangiz karsillab turadigan bunaqa olma navini keyinchalik ko'p qidirdim, ammo topolmadim. Chamasi, bobolarimiz ko'p narsani o'zlari bilan olib ketishgan, shekilli. Bobomdan keyin o'sha katta bog'ning fayzi ham qolmadi. Men bularning hammasini yuragim allanechuk orziqib, cheksiz bir armon bilan eslayman.

OQIBAT

Bu voqeaga ko'p yillar bo'lgan. Har gal eslaganimda ko'nglimda bir noxushlik tuyaman. Viloyat gazetasida universitetni men bilan ketma-ket bitirgan bir hamyurt o'rtog'im ishlardi. U poytaxtga kelganda yoki men viloyatga borganimda ko'rishib turar, beg'ubor yoshlik yillari, oltin davr hisoblanmish talabalik davrini miriqib eslashar edik.

Bir gal viloyatga borganimda odatdagidek u ishlaydigan gazeta tahririyatiga kirdim. Sog'inishib qolgan ekanmiz, quchoqlashib ko'rishdik. U ishini bitirguncha sabr-toqat bilan bir chetda gazeta taxlamlarini varaqlab kutib o'tirdim. Nihoyat, ish vaqti ham tugadi. Tashqariga chiqdik. Do'stim o'sha davrda endi moda bo'lgan "Jiguli" mashinasini olgan ekan. Mashinasiga o'tirdik. Yo'l-yo'lakay gurunglashib bordik. Do'stim so'zamlagina edi, qiziq hangomalardan gapirib, kuldirib ketdi. Qayoqqa borish, qayerda to'xtashni hali maslahatlashmagandik. Hoynahoy, unikiga yoki biznikiga borsak kerak, deb o'ylardim. Nihoyat, tuman markazidagi katta shohbekatga yetganda u mashinasini to'xtatdi va bir chetda turgan eski avtobusga ishora qilib, dedi:

– Ana, avtobusingiz, shoshib turibman, bugun o'tirishimiz bor edi.

Hang-u mang bo'lib qoldim. Qishlog'imga olti kilometr qolgan, yangi mashinada besh daqiqalik yo'l edi. Oqibatsiz do'stim ziyofatdan voz kecholmagan taqdirda ham loqaal qishloqqa tashlab qo'yishi mumkin edi.

Indamay mashinadan tushib qoldim. Yuziga ham qaramadim. U bilan tortishadigan, e'tiroz bildiradigan holatda emasdim. Bir lahzada hammasi ma'lum bo'ldi. Odamning kimligini bilish qiyin, buning uchun yillar kerak, deyishadi. Hayotda goho soniyalarda ayon bo'ladigan haqiqatlar ham bo'larkan. Sobiq do'stimni esa o'sha-o'sha ko'rganim yo'q. Ko'rishni ham istamasdim.

Oradan yana yillar o'tdi. Universitetni ketma-ket bitirganimiz uchun o'sha sobiq "do'stim"ning kursdoshlari bilan ham ko'rishib, salom-alik qilib turardik. Ular o'zaro bir-birlarini yo'qlab, uchrashib turishar, samimiy mehr-oqibatlariga havasim kelar, faqat o'sha sobiq "do'stim"gina bu davrlarda ko'rinmas edi. Bir kuni ulardan buning sababini so'radim. "E-e, so'ramang uni, qo'yavering!" deya hafsalasiz qo'l siltashdi. Men "do'stim"dan yuz o'girib, to'g'ri qilganimga yana bir karra amin bo'ldim.

SAMIMIYAT

Biz adabiy muhitning juda jo'shqin bir pallasiga guvoh bo'lgan avlodmiz. Talabalik davrimizda katta yozuvchilarning yangi asarlari muallif ishtirokida muhokama qilinib turilardi. Adabiyotimizning tamal toshini qo'ygan tirik klassiklarni ana o'shanda ko'rib qolganmiz. Kunlardan bir kuni fakultetimizda atoqli yozuvchi Abdulla Qahhorning "O'tmishdan ertaklar" asari muhokama qilinadigan bo'ldi. Katta auditoriya talabalar, domlalar bilan gavjum. Sochlarini juda erta qirov bog'lagan, ellik yoshida saksonga kirgan mo'ysafidni eslatuvchi adib Abdulla Qahhor hay'atda qo'r to'kib o'tiribdi. Domlalarimiz – Laziz Qayumov, Ozod Sharafiddinov, Umarali Normatov ham shu yerda.

Muhokama juda qizg'in, maroqli o'tdi. Ezmalik qiluvchilarni Ozod aka "Nima, maxsus seminarga tayyorgarlik ko'rib kelganmisiz?" deya luqma tashlab, kuldirib turdi. Bir mahal universitet rektori, akademik Sa'di Sirojiddinova so'z berildi. O'sha qisqagina nutqning debochasi so'zma-so'z esimda qolgan.

– Abdulla aka, – deya katta adibga bir qur ko'z tashlab olgach, tortinib-qimtinibgina so'z boshladi rektor, – men yozuvchi emasman, gapga ham sizlardaqa ustamasman...

Shu lahza gulduros qarsaklar yangradi. Chunki... chunki rektor nihoyatda samimiy ohangda gapirgandi. Uning qanchalar kamtarin, qanchalar sodda va ayni chog'da qanchalar buyuk inson ekani ana o'sha bir og'izgina kalomida ham ayon bo'lgan edi.

Samimiyat olqishga sazovor fazilat ekanini o'shanda bilgandim.

YETIMNING QARG'ISHI

Boshlang'ich sinfda o'qirdik. Sinfimizda yoshi ham, jussasi ham bizdan kattaroq bo'lgan durkunroq bir bola bor edi. Ota-onasi kichikligida o'lib ketgan, g'irt yetim, tog'asining qo'lida qolgan edi. Hammamiz undan hayiqardik. U qildan qiyiq axtarib, bizni urardi. Maktabga bormaydiganlarga bahona ham tayyor edi.

– Nega maktabga kelmading?!

– Ismat uradi...

Sinfimizda raisning o'g'li Boqivoy ham o'qirdi. Ismat bilan ikkovi tez-tez jiqqamusht bo'lar, Boqivoy "Mana, ko'rasan, otamga aytib, urdiraman!" deya po'pisa qilar, Ismat bu gapga parvo qilmasdi.

Qishloqda hamisha ot minib, qo'lida qamchi o'ynatib yuradigan raisdan hamma qo'rqardi.

Bir kuni dars payti kutilmaganda sinfimizga rais bostirib kirib qoldi. Qo'lida qamchi. Vajohati xunuk. Hayratdan so'zini yo'qotib qo'ygan muallimimizga parvo ham qilmay,

to'ppa-to'g'ri orqa qatorda o'tirgan Ismatning ustiga bostirib bordi-da, yuz-ko'zi aralash qamchilay ketdi. Boyaqish Ismat qo'llari bilan boshini pana qilganicha dodlashga tushdi. O'g'lining o'chini obdan olgan rais g'oz yurib chiqib ketayotganda orqasidan qarg'ab qoldi: "Iloyim, yetimni urgan qo'llaring sinib, shol bo'lsin!"

Hammamiz jimib qoldik. Derazadan tashqariga tikilib qolgan muallimimizning yelkalari titrardi, u yig'layotgan edi. Ismat hamon xo'rsiniq aralash xiqillardi. Garchi biz undan alamzada bo'lsak-da, boyaqishga achindik. Ko'zlari olazarak, talmovsirab o'tirgan Boqivoyga yovqarash bilan o'qrayib qaradik.

Oradan yillar o'tdi. Rostdan ham yetimning qarg'ishi urdimi, rais og'ir dardga chalinib, to'shakka mixlandi. Dardi kuchaygandan kuchayib, axiyri tildan ham qoldi. O'limi oldidan rozi-rizolik tilab, vasiyat ham qilolmadi.

BOBUR MIRZO

Tarixda nomlari abadiy qolgan,
Ko'zlari g'oliblik ishqida yongan.
Hindiston diyori sari yo'l solgan,
Bobur Mirzo nomi hamisha yodda.

Vatan tuprog'ini qo'msagan inson,
Kuchli saltanatni ko'zlagan inson.
Nazm va navoni kuylagan inson,
Bobur Mirzo nomi hamisha yodda.

Shijoatli bo'lgan, odil muvaqqat,
Shonli inson edi, jasur, baquvvat.
Olis sarhadlarda tuzganlar davlat,
Bobur Mirzo nomi hamisha yodda.

Yoshlikdan kitobga mehri tushgan zot,
Va ko'nglida ash'or qoqardi qanot.
Uning satrlari dillarda hayot,
Bobur Mirzo nomi hamisha yodda.

Nigina ZOKIROVA,
Navoiy viloyati Konimex tumani
9-maktabning 8-sinf o'quvchisi

BOBOMGA MAKTUB

Bobo, ketmon bilan do'st tutinding Sen,
Charchamading silab shu aziz yerni.
Oyog'ingni o'par tuproq, tosh yo'llar
Ichar peshonangdan tomgan sho'r terni.

Bu yo'llar oxiri aslo ko'rinmas,
Har qadamda gullab ketmish armonlar.
Meni sendan olis boshlab ketdi,
Ulg'ayishning katta-kichik karvonlari.

Tilda so'z kurtaklar bobo deganda,
Qo'limda alamdanda titraydi qalam.
Tun bo'yi yurakni bo'ri g'ajiydi,
Gohida botirar timog'ini ham.

Bugun tashqarida kutmoqda qaqshab
Qo'llaring taftini sog'inib ketmon.
Bitta ketmonchalik bo'lolmadim-a,
Va senday bo'lmog'im emasdir oson?!

Zulhayo MINGBOYEVA

DIL IZHORI

Ey Vatan, ey Vatan sharaf-shonimiz,
Mardlaring qo'riqlar tinch osmonimiz.
Ne maqsad aylasak bor imkonimiz,
Zavq bilan o'tmoqda yoshlik onimiz.
Senga xizmat qilmoq — oliy baxtimiz.

Ey Vatan, ey Vatan jonajonimiz,
Hurlikdan uyg'oqdir qalb, vijdonimiz.
Ulug'lar yashagan gul makonimiz.
Buyuk kelajakka shunday ahdimiz,
Senga xizmat qilmoq — oliy baxtimiz.

Ey Vatan, ey Vatan tanda jonimiz,
Bulbulmiz, sen esa gul-bo'stonimiz.
Shoir tugatmagan zo'r dostonimiz,
Farzand bo'lib senga shunday ahdimiz:
Senga xizmat qilmoq — oliy baxtimiz.

Arjun KENJAYEV,
42-maktabning 6-sinf o'quvchisi,
"Nishona" adabiy to'garagi a'zosi

#Tabiat va inson

TUYYA

O'YINGA TUSHSA...

Bir zamonlar Buyuk Ipak yo'li
tegrasida joylashgan, keyinchalik
cho'lquvarlar va metallurklar
diyori sifatida dong taratgan
Bekobodning tabiati ham o'ziga
xos. Ayniqsa, yiliga o'rtacha 52
kun esuvchi kuchli shamolning
ta'rifi butun Markaziy Osiyoga
ketgan. Eni 9–40, uzunligi 70–75
kilometrlik "Farg'ona darvozasi"
(Xo'jand) orqali kirib keladigan,
bu "tilsiz yov" har doim xalq
xo'jaligiga jiddiy zarar yetkazadi,
odamlar asabini obdan egovlaydi.
Negaki, tezligi qishda soniyasiga
25–30, ba'zan 40–45 metrga
yetadi, yozda 15–20 metr atrofida
bo'ladi. Bir esganda 2 kundan
5 kungacha tinim bilmaydi.
Quturgan kezlari mevalarni
beomon to'kadi, ekinlarni sindirib,
nobud qiladi, tuproqning unumdor
ustki qismini yalab ketib, hosildorlikni
pasaytiradi. U ariq-zovurlarni
ko'mib yuborgan, vagonlar,
mashinalar va simyog'ochlarni
ag'darib, tomlarni uchirib ketgan
paytlar ham ko'p bo'lgan.

Ana shu bois bekobodliklar biror ishga
qo'l urishdan oldin shamolning ta'sirini,
albatta, hisobga oladilar. Tomorqa va
dala yumushlarini bajarish, ekinlarni
parvarishlab, hosilni saranjomlab olishda
ham uning "ra'yi"ga qaraydilar. Masalan,
ko'pincha shamol to'xtashi bilanoq yomg'ir
yog'ishini, mabodo, u qibladan esa
boshlasa, havo sovishini unutmaydilar
va shunga yarasha taraddud ko'radilar.
Ayni chog'da, erta ko'klamdagi qattiq
shamol yerning tez qurishiga, kech
kuzdagisi paxta ko'saklarining barvaqt
ochilishiga xizmat qilishini ham yaxshi
biladilar. Bu mahalliy aholining asrlar osha
shakllangan tajriba va ko'nikmalaridan
biri hisoblanadi. Tabiat va inson
o'rtasidagi munosabatlarga oid bunaqa
misollarni respublikamiz yoki dunyo
miqyosida ko'plab keltirish mumkin. Zero,
dehqonchilik va chorvachilik sohasida
bugun-erta nimalar qilish lozimligini aniq
bilish, yaqin kelajakni oldindan tasavvur
etish odamzod faoliyatida hamisha muhim
ahamiyat kasb etadi. Bu esa ko'p jihatdan
uni o'rab turgan borliqqa, ayniqsa, tabiiy
sharoitlar va atmosfera hodisalariga
bog'liq bo'ladi. Shuning uchun ham ahli
bashariyat azal-azaldan jonli va jonsiz
tabiatni, nabotot va hayvonot dunyosi
sir-asrorlarini bilishga qiziqqan. Hali
ilm-fan rivojlanmagan davrlardayoq
Quyosh, Oy va Yulduzlarni, koinot va
atmosfera hodisalarini sinchkovlik bilan
kuzatib kelgan. Aytaylik, qo'y-qo'zilar
va qoramollarni yaylovlarga olib chiqish
yoki qishlov joylariga qaytarib kelish,
qaysi urug' va ko'chatni qachon ekish

va parvarishlash yoki hosilini o'rib-yig'ib
olish muddatlarini aniqlash niyatida
astronomik va meteorologik kuzatuvlar
olib borgan, yil, oy, kun hisobini yuritib,
to'plangan tajribalar asosida ish tutishga
odatlangan. Shu zayl xalq astronomiyasi,
kosmografiyasi, meteorologiyasi, taqvim
va agrometeorologik taqvim vujudga
kelgan.

Zamonlar o'tgani sayin ajdodlarimiz
iqlim va ob-havo o'zgarishi muayyan
izchillikda va bir maromda ro'y
berishini payqay boshlashgan. Garchi
bu holatlarning tub sabablari va
qonuniyatlarini aniq bilishmasa-da, tabiiy
hodisalar takrorlanishi haqida muayyan
tushunchalarga ega bo'lishgan va ulardan
o'zlari uchun tegishli saboqlar chiqarib
olishgan. Astronomik va meteorologik
kuzatishlar natijalarini jamlab, fasllar
va oylarning o'ziga xos xususiyatlarini
aniqlashgan. Hatto, parranda-yu
darrandalar, mayda jonivorlar-u qurt-
qumursqalarning xatti-harakati va qilig'iga
qarab, qay paytda va qanday vaziyatda
yog'ingarchilik bo'lishi yoki tinishini,
havo isishi yoki sovishini oldindan aytib
berishgan. Bunday xulosalar tobora
ko'payib, avloddan avlodga bebaho
meros bo'lib qolgan. Keling, shu o'rinda
so'zimizning isboti sifatida ayrim misollarga
murojaat etaylik:

– burga qutursa, asalari uyasidan
chiqmasa, qaldirg'och past uchsa, qora
qarg'a o'ynasa, ot xirillasa – **ob-havo
ayniydi;**

– havoda chivin o'ynasa, qumursqa
qanotlansa, o'rgimchak to'r to'qisa,

chuvalchang yer yuziga, qisqichbaqa
quruqqa chiqsa, qurbaqa qattiq qurillasa,
ilon isinsa, qaldirg'och cho'milsa, qarg'a
past uchsa, turna sayrasa, mushuk
eshikni timdalasa, ot tepinsa, sigir sutini
tortsa, bug'doy o'rganda o'roq ko'karsa,
ariq suvi ko'piklanib oqsa, kunchiqar
tarafdin yel essa, yulduzlar kichik ko'rinsa,
kamalakning ikki uchi suvga tushsa, kun
qattiq isisa, shudring tushmasa, tutun
yuqoriga o'rlamasa – **yomg'ir yog'adi;**
– qushlar chug'urlashsa – **havo
ochilib ketadi;**
– parrandalar pastlab uchsa, qarg'a
qag'illasa, tuyya o'yinga tushsa – **qor
yog'adi;**
– it qorda o'ynoqlasa, ot yo'lga yotsa
– **bo'ron turadi;**
– quyosh qizarib botsa yoki u
botayotganida ufq alvon tusga kirsas
– **ertangi havo ochiq bo'ladi,**
yog'ingarchilik kutilmaydi.

Ko'rib turibsizki, odamzod hayotini
tabiat va koinotdan ayro tasavvur etib
bo'lmaydi. Inson mudom borliq og'ushida
bo'ladi, undan ta'sirlanadi, undan zavq-
shavq, ibrat va saboq oladi. Shu bois u
bilan hisoblashib yashashga intiladi.

Abdunabi HAYDAROV

JAMOATCHILIKNING ROLINI KUCHAYTIRISHGA QARATILGAN

“

Mamlakatimizda sud tizimini demokratlashtirish, sudlar faoliyati shaffofligini ta'minlash, aholi bilan muloqotni kengaytirish va odil sudlovni amalga oshirishda jamoatchilikning rolini kuchaytirishga qaratilgan keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

”

Prezidentimizning 2022-yil 28-yanvar kuni dagi “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi farmoni qabul qilinib, unda mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng asosiy va zarur shartiga aylantirish ustuvor yo'nalishlardan biri ekanligi qayd etildi. Ushbu ustuvor yo'nalish yuzasidan davlat organlari va mansabdor shaxslarning faoliyati ustidan samarali sud nazoratini o'rnatish hamda fuqaro va tadbirkorlik subyektlarining odil sudlovga erishish darajasini oshirish maqsad qilib belgilandi.

Ma'muriy sudlarda mansabdor shaxslarning qarorlari ustidan

berilgan shikoyatlarni ko'rib chiqish tizimini takomillashtirish orqali sud nazoratini qo'llash sohasini kengaytirish, sud tizimini bosqichma-bosqich raqamlashtirish, byurokratik g'ov va to'siqlarni bartaraf etish orqali fuqarolar va tadbirkorlik subyektlarining odil sudlovga erishish darajasini tubdan oshirish, nizolarni hal etishning muqobil usullaridan keng foydalanish uchun zarur tashkiliy-huquqiy shart-sharoitlarni yaratish, yarashuv institutini qo'llash doirasini yanada kengaytirish maqsadida farmonning uzviy davomi sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Davlat organlari bilan munosabatlarda fuqarolar va tadbirkorlik subyektlari huquqlarining samarali himoya etilishini ta'minlash hamda aholining sudlarga bo'lgan ishonchini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi 2022-yil 29-yanvardagi qarorining qabul qilinishi ayni muddao bo'ldi.

Qarorda Oliy sud, Sudyalari oliy kengashi hamda manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda ma'muriy sud ishlarini yuritishni “sudning faol ishtiroki” tamoyili asosida amalga oshirish, bunda ma'muriy sudlarga ishning haqiqiy holatlarini aniqlash uchun o'z tashabbusi bilan dalillarni yig'ish majburiyatini yuklash, huquqi buzilgan fuqaro yoki tadbirkorlik subyektiga esa dalillarni yig'ishda faqat o'z imkoniyati doirasida ishtirok etishga sharoit yaratish; huquqi buzilgan fuqaro yoki tadbirkorlik subyektiga ommaviy-huquqiy munosabatdan kelib chiqadigan nizo bilan birga unga sababiy bog'lanishda bo'lgan zararni undirish talabini ham ma'muriy sudga bildirish huquqini taqdim etish hamda bunday talablarni ko'rib chiqishni ma'muriy sudlar vakolatiga o'tkazish; ma'muriy sudlarning ommaviy-huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan ishlar bo'yicha hal qiluv qarorlari davlat organlari

yoki tashkilotlari tomonidan ijro qilinmagan taqdirda, ularning mansabdor shaxslariga nisbatan sud jarimalarini qo'llash; ommaviy-huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan ishlar bo'yicha tarflar o'rtasida yarashuvga erishish mexanizmlarini joriy qilish tartiblarini prosessual qonun hujjatlarida belgilanishini ta'minlash yuklatildi.

Shuningdek, Oliy sud va Sudyalari oliy kengashining sudlar tomonidan da'vo arizasi, ariza hamda shikoyatni sudga taalluqli bo'lmaganligi sababli qabul qilishni rad etish yoki ish bo'yicha ish yuritishni tugatishni taqiqlash, bunda da'vo arizasi, ariza, shikoyat yoki ishni ularni ko'rib chiqishga vakolatli sudga o'tkazish; ma'muriy sudning qonuniy kuchga kirgan hal qiluv qarorida aniqlangan holatlar boshqa ishni ko'rayotgan fuqarolik ishlari bo'yicha sud uchun majburiy hisoblanishini belgilash; bir sud ishi doirasida ba'zilar ma'muriy sudga, boshqalari esa fuqarolik ishlari bo'yicha sudga taalluqli bo'lgan bir nechta talabni birlashtirishni taqiqlash haqidagi takliflari ma'qullandi.

So'ng so'z o'rinda, Prezidentning mazkur qarori davlat organlari bilan munosabatlarni faqatgina qonuniy amalga oshirilishini ta'minlab, fuqarolar va tadbirkorlarning buzilgan huquqlarini himoya qilishda sudlarning, ayniqsa, ma'muriy sudlarning rolini kuchaytirishga, ularni fuqaro va tadbirkorlarning haqiqiy himoyachisiga aylantirishga, jamiyatda sudlarga bo'lgan ishonchni yanada oshirishga, davlat organlari tomonidan sud qarorlari ijro etilishi ustidan nazoratning ta'sirchan mexanizmlarini joriy etishga xizmat qiladi.

A. BOBONAZAROV,
O'zbekiston Respublikasi
Harbiy sudining sudyasi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI HARBIY PROKURATURASINING KENG JAMOATCHILIKKA MUROJAATI

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi Qurolli Kuchlar tizimidagi Mudofaa vazirligi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Milliy gvardiya, Davlat xavfsizlik xizmati Chegara qo'shinlari, Ichki ishlar vazirligining Qorovul va xalqaro aeroportlarda xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha qo'shinlarida xizmat qiluvchi harbiy xizmatchilar, ishchi-xizmatchilar hamda keng jamoatchilikni faollikka chaqiradi.

Ulardan fuqarolarni muddatli harbiy xizmatga jalb qilinishida, kadrlarni tanlash va tayinlashda yoki boshqa masalalar bo'yicha mas'ullar tomonidan yo'l qo'yilgan suiiste'molchilik va sodir etilgan jinoyatlar, korrupsion holatlar yoxud harbiy xizmatchi va ofitserlar tomonidan amalga oshirilgan boshqacha ko'rinishdagi g'ayriqonuniy xatti-harakatlar xususida xabardor bo'lgan taqdirda zudlik bilan Respublika Harbiy prokuraturasi hamda hududiy harbiy prokuraturalarning ishonch telefonlariga murojaat qilishlari so'raladi.

ISHONCH TELEFONLARI:

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi	– (71) 232-01-71;
Andijon harbiy prokuraturasi	– (74) 228-40-71;
Buxoro harbiy prokuraturasi	– (65) 223-32-45;
Jizzax harbiy prokuraturasi	– (72) 222-37-75;
Qarshi harbiy prokuraturasi	– (75) 221-01-69;
Nukus harbiy prokuraturasi	– (61) 226-98-50;
Navoiy harbiy prokuraturasi	– (79) 224-92-71;
Namangan harbiy prokuraturasi	– (69) 232-16-32;
Samarqand harbiy prokuraturasi	– (66) 233-72-35;
Guliston harbiy prokuraturasi	– (67) 225-30-48;
Termiz harbiy prokuraturasi	– (76) 223-21-73;
Chirchiq harbiy prokuraturasi	– (70) 712-78-64;
Toshkent harbiy prokuraturasi	– (71) 232-01-65;
Farg'ona harbiy prokuraturasi	– (73) 244-25-66;
Urganch harbiy prokuraturasi	– (62) 224-58-59.

Izoh: Ishonch telefonlari hafta davomida 7 kun (dam olishsiz) 24 soat davomida ishlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi

#To'maris izdoshlari

BAHS-MUNOZARALARGA BOY TANLOV

Toshkent harbiy okrugi harbiy xizmatchi ayollari o'rtasida “To'maris izdoshlari” ko'rik-tanlovi o'tkazildi. Oila institutini rivojlantirish, milliy an'analarimizga hurmat va ehtiromni yuksaltirish hamda harbiy xizmatchi ayollarning madaniy hordiq chiqarishlari, ma'naviy dunyoqarashini yanada yuksaltirishga qaratilgan ko'rik-tanlovda dastlabki bosqichlarda g'olib bo'lgan jami yetti nafar harbiy xizmatchi ayol ishtirok etib, 4 ta shart bo'yicha mahoratlarini namoyon etishdi. Shartlarga muvofiq, oila bekalarining chaqqonligi, epchil va uddaburonligi, sahnada o'zini tuta bilishi, bilimi va tafakkuri, kitobga bo'lgan qiziqishlari baholandi. Ko'rik-tanlov qizg'in bahs-munozaralarga boy tarzda o'tdi. Unda To'maris obrazini gavdalantirgan ishtirokchining ovoizidan sahna larzaga kelgan bo'lsa, Tamaraxonim ijodidan “Tanovar” raqsini maromiga yetkazib ijro etgan ayollar chiqishi esa tomoshabinlarga manzur bo'ldi.

Tanlovni Toshkent harbiy okrugining xotin-qizlar bilan ishlash bo'yicha yetakchi mutaxassisi Odina Odilova boshchiligidagi hakamlar hay'ati baholab bordi. Har bir ishtirokchi tanlov shartlariga tayyorgarlik ko'rish asnosida o'z viloyatining milliy urf-odatlarini, madaniyati va san'ati, libosi va taqinchoqlaridan foydalanganligi hay'at a'zolari tomonidan alohida e'tirof etildi.

Uzoq vaqtlik bahs-munozara so'ngida barcha shartlarni yuqori darajada bajargan, har tomonlama shijoatli, samimiy nutq sohibasi kichik serjant Dilnoza Sulaymonova faxrli birinchi o'rinni egallab, kubokni qo'lga kiritdi. Shuningdek, tanlovda ishtirok etgan harbiy xizmatchi ayollarga harbiy okrug qo'shinlari qo'mondonining diplom va esdalik sovg'alari topshirildi.

Sherzod EGAMBERDIYEV,
“Vatanparvar”

#Ogohlik

VATAN UCHUN BIRLASHAYLIK

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi tomonidan Sirdaryo viloyati mudofaa ishlari boshqarmasi va uning tuman bo'limlari shaxsiy tarkibi ishtirokida “Korrupsiyadan xoli Yangi O'zbekiston uchun birlashaylik” shiori ostida targ'ibot tadbiri tashkil etildi.

Unda harbiy prokuratura xodimlari va Mudofaa vazirligi mas'ullari ishtirok etdi. Ma'ruzalar davomida bugungi kunda davlatimiz tomonidan korrupsiyaga qarshi kurashish va uning oldini olish borasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar haqida tushunchalar berildi hamda mamlakat istiqbolini va yurt ravnaqiga muhim g'ov bo'luvchi korrupsiya illatiga barham berish masalalari muhokama qilindi.

Shuningdek, harbiy xizmatchi va xodimlarga xizmatda yoki hayotda korrupsiya holatiga duch kelgan taqdirda, bunga zudlik bilan munosabat bildirib, tegishli idora va vakolatli organlarga murojaat qilishlari lozimligi tushuntirildi.

Adliya polkovnigi Sherzod XAYITOV,
O'zbekiston Respublikasi
Harbiy prokuraturaning katta yordamchisi

“

Har yili fevral oyida respublikamiz bo'ylab Sharq adabiyotining ikki yirik vakili, so'z mulkingning sultoni Alisher Navoiy hamda shoh va shoir Zahiriddin Muhammad Bobur tavalludi keng nishonlanadi. Barcha zamon va makonlarning buyuk mutafakkirlari bo'lmish Navoiy va Bobur ijodi turkiy adabiyotning eng yuksak cho'qqisi sanaladi. Navoiy turkiy til asosida betakror bog' yaratib, dunyo ahlini lol qoldirgan bo'lsa, Bobur bu an'anani davom ettirib, nazm gulshanidagi bepoyon bog'ni chin ma'noda bo'stonga aylantirgan va olis hind yurtida ham ijodkorlarga rahnamolik qilgan. Shu bois ikki buyuk bobomizning ijodiy merosi yana ko'p asrlar davomida o'rganilaveradi.

”

Davlat xavfsizlik xizmati Chegara qo'shinlari qo'mondonligida tashkil etilgan "Ikki daho – ikki bebaho" mavzusidagi ma'naviy tadbir ham shu ma'noda tashkil etildi. Unda harbiylar, navoiyshunos olimlar hamda taniqli san'atkorlar ishtirok etib, O'rta asr Sharq madaniyati, adabiyoti va she'riyatida o'ziga xos o'rin tutgan ikki buyuk daho hayoti va ijodining bugungi kunda yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishdagi o'rni xususida to'xtalib o'tdilar.

Shuningdek, Navoiyning she'riy va nasriy asarlarida tarannum etiluvchi yuksak umuminsoniy g'oyalar, ona tilimizning beqiyos so'z boyligi va cheksiz ifoda imkoniyatlari butun joziba va latofati bilan yer yuzidagi millionlab kitobxonlar qalbidan munosib va mustahkam o'rin egallab, nafaqat xalqimiz, balki jahon adabiyoti

IKKI DAHO MUTAFAKKIR

tarixida, milliy madaniyatimiz va adabiy-estetik tafakkurimiz rivojida yuksak o'rin tutishi alohida ta'kidlandi.

– Shoir va olim bo'lish bilan birga, yirik davlat arbobi, sarkarda sifatida keng dunyoqarashi, aql-zakovati bilan Hindistonda Boburiylar sulolasiga asos solgan buyuk bobokalonimiz Zahiriddin Muhammad Bobur obrazini gavdalantirish bundan bir necha yil avval menga nasib etganidan benihoyat shodman, – deydi O'zbekiston va Qoraqalpog'iston xalq artisti, taniqli aktyor Muhammadali Abduqunduzov. – Bobur shaxsini sevmaslikning, uning yurt sog'inchida chekkan dard-u firog'ini his etmaslikning imkoni yo'q. Uning bosliqlik, mulohazakorlik, qalbidagi bemisil vatanparvarlik hissi barchamizga o'rnak bo'la oladi. "Boburnoma", "Mubayyin", "Xatti Boburiy", "Harb ishi" kabi asarlari o'rganilgani sayin o'quvchiga o'z sirlarini yanada kengroq ochib boruvchi xazinadir. "Boburnoma" asari shu kungacha 17 ta tilga tarjima qilinib, dunyo olimlari tomonidan muayyan sohalar kesimida tadqiq etib kelinayotgani ham bizga faxr bag'ishlaydi.

Tadbir davomida yig'ilganlarga ulug' allomalar hayoti va ijodi bilan bog'liq qiziqarli voqealar so'zlab berilib, harbiy xizmatchilar tomonidan g'azal va ruboiylar o'qildi. Alisher Navoiy asarlari asosida namoyish etilgan badiiy chiqishlar hamda Mirzo Boburning yurt sog'inchi bilan kechgan umr yo'li haqida hikoya qiluvchi sahna ko'rinishlari barchada katta taassurot qoldirdi. Harbiy xonandalar tomonidan Navoiy va Boburning o'lmas g'azallari asosida ijro etilgan mumtoz kuy-qo'shiqlar tadbir ishtirokchilarini adabiyot olamiga oshno etdi. Bu kabi tadbirlarning o'tkazilishi harbiy xizmatchilarda buyuk siymolarimizdan faxrlanish, milliy g'urur tuyg'usini oshirishi bilan ahamiyatlidir.

Mayor Farida BOBOJONOVA
DXX Chegara qo'shinlari

Mudofaa vazirligiga qarashli Toshkent shahrida joylashgan harbiy qismlardan birida Zahiriddin Muhammad Bobur tavalludining 539 yilligiga bag'ishlangan ma'naviy-ma'rifiy tadbir bo'lib o'tdi. Unda el suygan san'atkorlar, davlat va jamoat tashkilotlari vakillari, harbiy xizmatchilar hamda o'quvchi-yoshlar ishtirok etdi.

BUYUK SIYMOGA HURMAT VA EHTIROM

So'z olganlar Boburning asarlarida kelajak avlod uchun o'sha davrning tarixiy, siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy, ilmiy-tabiiy va adabiy-lingvistik, tabiat, geografiya, etnografiya, nabotot va hayvonot olamiga oid ma'lumotlar xazinasini aks etganligiga to'xtalib o'tdi.

Shundan so'ng, tadbir ishtirokchilari tomonidan Bobur qalamiga mansub g'azal va ruboiylar sahna ko'rinishlari orqali namoyish etildi. Ushbu sahna ko'rinishida o'quvchi-yoshlarning g'azallarni ifodali o'qishlari bilan ishtirok etganligi tadbir ishtirokchilarida iliq taassurot qoldirdi.

Yuqori kayfiyatda o'tgan tadbir davomida harbiy xizmatchilar va o'quvchi-yoshlar o'rtasida faxr va iftixor tuyg'ularini oshirishga yo'naltirilgan "Mardlik va jasorat" mavzusida suhbat tashkil etildi.

"Xalq va armiya – bir tan-u bir jon!" an'anasiga sodiq qolgan holda o'quvchi-yoshlar bilan harbiy qismlarda tashkil etilayotgan bunday uchrashuvlar ularni ertangi kunga bo'lgan ishonchini hamda yurt ravnaqi yo'lida daxldorlik hislari shakllanishida xizmat qilmoqda.

Tadbir so'ngida o'z iste'dodini namoyon etgan ishtirokchilar tashkilotchilar tomonidan esdalik sovg'alar hamda tashakkurnoma bilan taqdirlandi.

Bu kabi tadbirlar Samarqand viloyati Qo'shrabot tumanida, Toshkent viloyati Ohangaron tumani, Namangan viloyati Pop tumani va Navoiy viloyati Zarafshon shahrida joylashgan harbiy qismlarda ham ko'tarinki ruhda o'tkazildi.

Mayor Farruxbek SOTVOLDIYEV

"SHOIRLARNING SHOHI – SHOHLARNING SHOIRI"

Mudofaa vazirligida ulug' mutafakkirlar Alisher Navoiy hamda Zahiriddin Muhammad Bobur tavallud kuniga bag'ishlangan ma'rifiy tadbir bo'lib o'tdi. Harbiy xizmatchilar, Qurolli Kuchlar xizmatchilari ishtirok etgan tadbirda Alisher Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti kafedrasini mudiri To'liqin Tog'ayev, Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi targ'ibotchisi Rahimboy Jumaniyozov Navoiy va Boburning hayoti, ijodi xususida ma'ruza qildilar. Yig'ilganlarga ikki buyuk siymoning davlat qurilishi, harbiy san'at, ma'rifat, madaniyat, adabiyot va boshqa fanlar rivojiga qo'shgan hissasi qimmatli ma'lumotlar, hayotiy voqealar, ibratli hikoyatlar orqali yetkazildi.

Rahimboy Jumaniyozov Navoiyni tinglash mumkin, ammo anglash mushkuldir, deb boshlagan so'zini hazratning:

*Muruvvat borcha bermakdur yemak yo'q,
Futuvvat borcha qilmakdur demak yo'q.*

*Kimki bir ko'ngli buzuqning xotirin shod aylagay,
Oncha borkim, Ka'ba vayron bo'lsa, obod aylagay*

kabi hikmatlarining sharhi bilan davom ettirdi. Tarixiy manbalar ma'lumotlari asosida aytilgan fikrlar davomida Bobur Mirzoning harbiy mahorati, oz sonli qo'shinda yengilmas kuchni paydo qila oluvchi notiqi haqida ham so'z aytilib, buyuk shaxsiyat "shoirlarning shohi – shoirlarning shoiri", deya e'tirof etildi.

O'zbekiston xalq artisti Zamira Suyunovaning Navoiy va Bobur g'azallari bilan aytilgan bir juft qo'shig'i olqishlar bilan qarshi olindi.

F. ERGASHEV

Birlashgan Arab Amirliklarining Fujayra shahrida bo'lib o'tgan taekvondoning WT yo'nalishi bo'yicha nufuzli xalqaro turnirda O'zbekiston terma jamoasining 11 nafar a'zosi qatnashdi va yakunda 7 nafari sovrindor bo'ldi. Qo'lga kiritilgan 7 ta medalning 4 tasiga Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakillari erishdi.

Butunjahon taekvondo WT yillik taqvim rejasida Olimpiada ochkolari o'ynaladigan asosiy 2 ta yirik reyting turniri bo'lib, uning dastlabkisi "Fujairah Open – 2022" o'tgan hafta BAAning Fujayra shahrida bo'lib o'tdi. "Parij – 2024" yozgi Olimpiya o'yinlari uchun muhim ochkolarni taqdim etadigan ushbu musobaqada mamlakatimizning 11 nafar taekvondochisi 8 ta vazn toifasida qatnashdi. Terma jamoamiz dunyoning yetakchi taekvondochilarini, jamlagan Janubiy Koreya, Iordaniya, Germaniya, Fransiya, Qozog'iston, Ispaniya kabi mamlakatlar sportchilari bilan kechgan o'zaro raqobatda shiddat ko'rsatib, 4 ta oltin, bitta kumush, 2 ta bronza, jami 7 ta medalni qo'lga kiritdi va umumjamoa hisobida 1-o'rinni egalladi.

Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazining,

o'z navbatida, yurtimiz terma jamoasining yetakchi taekvondochilaridan biri, "Tokio – 2020" yozgi Olimpiya o'yinlari g'olibi Ulug'bek Rashitov BAAda ham katta mahorat namoyish etdi. - 68 kg vazn toifasida dayanga chiqqan taekvondochimiz barcha raqiblarini mag'lub etib, "Fujairah Open – 2022" ning oltin medaliga sazovor bo'ldi. Ta'kidlash joiz, so'nggi yillar davomida murabbiylar va sport mutaxassislari tomonidan "O'zbekiston taekvondosining bo'lajak yorqin yulduz"i sifatida e'tirof etilgan Ulug'bek Rashitov 2018-yilning aprel oyida Tunisda o'tkazilgan o'smirlar o'rtasidagi jahon chempionatida bronza, kuzda (oktabr) Argentinaning Buenos-Ayres shahri mezbonlik qilgan o'smirlar o'rtasidagi III yozgi Olimpiada o'yinlarida kumush medalga sazovor bo'lgandi. 2019-yilgi o'smirlar o'rtasidagi Osiyo chempionatida esa g'oliblik shohsupasiga ko'tarilish bilan birga qit'amiz taekvondo mutaxassislari tomonidan

"musobaqaning eng yaxshi sportchisi" deb topilgandi. Yosh taekvondochimiz an'anaviy "Turkish Open"ning 2021-yilgi kattalar o'rtasidagi bahslarida ham qatnashgan va dunyo miqyosida nom qozonib ulgurgan bir qator tajribali raqiblarini ham mag'lub etishga muvaffaq bo'lib, musobaqaning oltin medali bilan taqdirlangandi. "Tokio – 2020" yozgi Olimpiya o'yinlarida esa g'olib chiqib, mutaxassislar ishonchini oqlagan va yurtimizning "yorqin yulduz" sportchisiga aylanib ulgurgan Ulug'bek Rashitovning BAAda boshlab bergan g'oliblik uchun kurashish ruhi va uning samarasidagi ko'tarinki kayfiyat terma jamoamizning boshqa a'zolariga ham ta'sir qildi. Xususan, MVSMning yana bir a'zosi, iqtidorli sportchimiz Jasurbek Jaysunov (-74 kg) o'z vazn toifasi bo'yicha bahslarda barcha raqiblarini mag'lub etib, Ulug'bekning "Fujairah Open – 2022"dagi muvaffaqiyatini davom ettirdi – oltin medal sohibiga aylandi.

Shuningdek, ayollar o'rtasidagi bahslarda qatnashgan hamyurtlarimiz Feruza Sodiqova (-62kg) va Svetlana Osipova (+73kg) ham o'z vazn toifalarida "Fujairah Open – 2022"ning oltin medallariga ega chiqishdi. Faqat so'nggi final bahsida raqibiga imkoniyatni boy bergan terma jamoamiz a'zosi Charos Qayumova (-53kg) esa BAA xalqaro turnirining kumush medaliga sazovor bo'ldi.

MVSM a'zosi, Osiyo o'yinlarining kumush va bronza medallari sohibi Niyoz Po'latov (-63 kg) o'z an'anasiga sodiq qolgan holda BAAda ham bronza medal bilan cheklandi. -80 kg vazn toifasida dayanga chiqqan MVSM a'zosi, xalqaro toifadagi sport ustasi, 2018-yilgi Osiyo o'yinlari g'olibi, 2018-yilgi Osiyo chempioni Nikita Rafalovich ham "Fujairah Open – 2022"da bronza medal bilan kifoyalandi.

"FUJAIH OPEN – 2022"NING G'OLIB VA SOVRINDORLARI:

- Oltin – Ulug'bek Rashitov (-68 kg, MVSM)
- Oltin – Jasurbek Jaysunov (-74 kg, MVSM)
- Oltin – Feruza Sodiqova (-62 kg)
- Oltin – Svetlana Osipova (+73 kg)
- Kumush – Charos Qayumova (-53 kg)
- Bronza – Nikita Rafalovich (-80 kg, MVSM)
- Bronza – Niyoz Po'latov (-63 kg, MVSM)

Taekvondochilarimiz ushbu muvaffaqiyatlari bilan yana ikki yildan keyin Fransiya poytaxtida boshlanadigan yozgi Olimpiya o'yinlari yo'lida muhim ochkolarga ega chiqishdi. BAAga borgan hamyurtlarimiz – Jahongir Xudoyberdiyev (-54 kg), Omonjon Otajonov (-54 kg), Sardor Toirov (-68 kg) va Iroda Mirtojiyeva (+73 kg) ham o'z reyting ochkolarini boyitishga harakat qilishdi. Biroq bu safar ulardan bir oz omad yuz o'girdi.

Turkiyadan qaytgan sportchilarimiz Islom Karimov nomidagi Toshkent xalqaro aeroportida munosib kutib olindi. Marosimda O'zbekiston taekvondo WT assotsiatsiyasi mutasaddilari, sportchilarning yaqinlari va OAV xodimlari ishtirok etdi.

XXIV QISHKI OLIMPIADA O'YINLARIDA

Xitoyda o'tkazilayotgan XXIV qishki Olimpiada o'yinlari toboro qizg'in tus olmoqda. Nufuzli musobaqada qatnashayotgan 91 ta mamlakatning 26 tasi sovrindorga aylandi. Yurtimiz sport muxlislarining asosiy e'tibori "Pekin – 2022" qishki Olimpiya o'yinlarida qatnashgan tog' chang'ichimiz Komiljon To'xtayevning chiqishlariga qaratildi.

XXIV qishki Olimpiada o'yinlarining 13-kun bahslari nihoyasiga yetdi. Dastlabki kungi bahslardan so'ng medallar jamg'arish bo'yicha umumjamoa hisobida Shvetsiya terma jamoasi peshqadamlik qilgan bo'lsa, keyinchalik Norvegiya va Germaniya terma jamoalari yetakchilikni qo'lga oldi va bu borada o'zaro raqobatga kirishdi. Qizig'i, to'rt kun davomida kunduzgi bahslar yakuni bo'yicha Norvegiya yetakchilik qilgan bo'lsa, kechki dastur bahslaridan so'ng oltin medalni "ilib" ketgan nemislar peshqadamlikni skandinavlardan tortib oldi. Ilk kungi bellashuvlar yakunida AQSh olimpiyachilari birorta ham sovrinli o'rinnarni egallay olmagani katta shov-shuvlarga sabab bo'lgandi. Oq olimpiadani omadsiz boshlagan AQSh sportchilari keyinchalik mutaxassislar ishonchini oqlashdi va endilikda mazkur terma jamoa ham umumjamoa hisobida peshqadamlik bo'yicha asosiy raqobatda.

XXIV qishki Olimpiada o'yinlari rekordlardan ham xoli bo'lmayapti. Xususan, musobaqaning konkida yugurish bahslarida shvetsiyalik Nils van der Pul 12:30.74 natija ko'rsatib, olimpiada rekordini o'rnatdi.

Tog' chang'isining gigant slalom va slalom dasturlari bo'yicha katta mashaqqatlar bilan qishki Olimpiya o'yinlariga yo'llanma olgan Komiljon To'xtayev bahslarga 13 fevral kuni qo'shildi. Tabiiyki, o'sha

lahzalarda yurtimiz sport muxlislarining e'tibori "Pekin – 2022" qishki Olimpiya o'yinlariga qaratildi. Chunki to'rt yil muqaddam, ya'ni 2018-yili Janubiy Koreyaning Pyongchang shahrida o'tgan qishki Olimpiya o'yinlarida To'xtayev 52-o'rinni egallagan, muxlislar bu safar undan yanada yuqoriroq natijalar kutgandi. Sportchimiz muxlislar ishonchini oqladi. U gigant slalom bo'yicha bahslarning birinchi startida 35-natijani qayd etdi. Ikkinchi startda esa belgilangan masofani 1 daqiqa 14.72 soniya ichida bosib o'tib, 27-o'rinni egalladi va ikkita urinishning umumiy natijasiga ko'ra, 29-pog'onadan joy oldi. Bu uning faoliyatidagi eng yuqori ko'rsatkich bo'ldi. Gigant slalom bo'yicha bahslarda g'oliblik shveysariyalik Marko Odermattga nasib etgan bo'lsa, sloveniyalik Jan Kranyets ikkinchi, fransiyalik Matyo Fevr uchinchi o'rinni egalladi.

Komiljon To'xtayev 16-fevral kuni tog' chang'isining slalom dasturida o'z omadini sinab ko'rди. Shiddatli va noqulay ob-havo sharoitidagi bahslarda u marraga yaqin qolganda xatolikka yo'l qo'yib, musobaqani natijasiz poyoniga yetkazgan 36 nafar sportchilar qatoridan joy oldi.

SHUKRONALIK

Baxt – o'zingda boriga quvonish san'atidir.

Yevgeniy NORKIN

(Psixolog maslahati)

Shukronalik – bu avvalo o'zini, qolaversa, dunyoni, Alloh bergan taqdirni boricha qabul qilish, qoralamaslik, isyon qilmaslik...

Chunki nimanidir o'zgartirishni xohlasangiz, eng avvalo, uni boricha qabul qilish kerak. Shukur qilish – mavjud ne'matni ushlab qoladi, mavjud bo'lmaganini jalb qiladi.

Shukronalikni o'rgangan odamlarning hayotida mo'jizalar sodir bo'la boshlaydi. Kutilmagan shodlik, quvonch, yaxshiliklar kirib keladi. Avvallari qiyin ko'ringan muammolar go'yo sehrlil tarzda o'z-o'zidan yechim topa boshlaydi... hayotingiz yoqimli va yengil kecha boshlaydi.

Hayotingizga yaxshi yangiliklar kirib kelishiga tayyormisiz?!

Hayotda eng muhimi bu – mehr, qadr-qiyamat, diydor, muhabbat, qolgani esa... qolgan hammasi shuhratparastlik. Yengil-yelpi narsalar uchun siqilmang. Dunyo g'am

chekishga arziyas. Bugun yashang, chunki kecha endi yo'q. Ertaga yoki bo'ladi yoki yo'q.

Umrning har bir lahzasidan bahra olishga harakat qiling. Har bir kuningizga, yashayotgan har bir oningizga shukrona

bildiring. Shuni yodda tutingki, bu dunyoda sizning ikkinchi hayotingiz bo'lmaydi. O'zingizga ishonang. Kayfiyatingizni tushirmang. Bilingki, bugungi kun hayotingizda eng yaxshi kun bo'lishi mumkin.

AYOLLAR BEKATI

Suyakli sho'rvaning foydalari

Insonning yoshi ulg'aygan sari tanada tabiiy kollagen ishlab chiqilishi kamayib boradi. Natijada terining elastikligi yo'qoladi, ajinlar paydo bo'ladi. Soch va tirnoqlar sekin o'sa boshlaydi. Bu paytda eng yaxshi davo suyakli sho'rva ichishdir. Bunday shifobaxsh sho'rva bo'g'im, suyak, soch, tirnoq, teri to'qimalarining tarkibiy qismini yaxshilaydi. Vena, arteriya va kapillyar qon tomirlari devorini mustahkamlaydi.

Tayyorlanishi: suyaklarni past olovda 8-10 soat davomida qaynating. Tayyor bo'lishidan bir necha soat oldin ta'bga ko'ra unga go'sht va sabzavotlar qo'shish mumkin. Bunday sho'rva foydali moddalar hamda kollagenlarga boy. Siz buni boshqa hech bir mahsulotdan topa olmaysiz.

Go'zallik uchun 15 daqiqa

LAVR BARGI – YUZ UCHUN FOYDALI NIQOB

Lavr bargi yordamida yuz uchun ajoyib niqob tayyorlash mumkin. Buning uchun 10 dona lavr bargi yaxshilab yuvilib, 1 stakan qaynab turgan suvga solinadi va 1-2 daqiqa davomida qaynatiladi. So'ngra tindirib qo'yiladi. Ertalab uyg'onganda va kechqurun uxlashdan oldin yuz shu damlamada yuviladi.

Bu niqob yuzdagi o'lik hujayralarni tozalab, yuz terisini tinchlantiradi. Muolajani haftada bir marta qo'llash maqsadga muvofiq.

O'QUV-JANGOVAR SAMOLYOT

Xitoyning Guychjou aviasozlik kompaniyasi (GAIC) mutaxassislari tomonidan yaratilgan FTC-2000G tipidagi o'quv-jangovar samolyot avval ishlab chiqarilgan shu toifadagi JL-9G samolyotining eksport varianti hisoblanadi. Birinchi marta Chjuxay shahrida o'tkazilgan "Ershou Chayna" aviasalonida keng jamoatchilik e'tiboriga havola etilgan mazkur samolyot o'zining dastlabki parvozini 2018-yilning sentabr oyida amalga oshirgan. FTC-2000G ning asosiy texnik-taktik tavsiflari quyidagicha: ekipaj bir-ikki kishi, bo'sh holatdagi (*yuksiz*) og'irligi 5 000 kg, normal ko'tarilish og'irligi 8 000 kg, maksimal ko'tarilish og'irligi 11 000 kg, maksimal tezligi 1,6 M, boshqa joyga uchib o'tish (*peregon*) masofasi 2 500 km, amaliy ko'tarilish balandligi 16 000 metr, uchish uchun tezlashish masofasi 410 metr, uzunligi 15,4 metr, balandligi 4,8 metr, qanot ko'lami 9,9 metr, qanot maydoni 26,15 m². Kuchlanish qurilmasi – WP13F(C) tipidagi turboreaktiv dizel dvigateli (*R-25-300 modifikatsiyasi*), forsajsiz tortish kuchi 44,1 kN (*forsaj tortish kuchi 66,7 kN*). O'quv-jangovar samolyotga "Tip 23-1" tipidagi 23 mm.li avtomatik to'p o'rnatilgan, bundan tashqari to'rtta ilgich (*osma*)ga 2 000 kg.gacha og'irlikdagi jangovar yuklanmani, shu jumladan, "havo-havo" toifasidagi boshqariluvchi raketalar (*PL-8 yoki PL-9*), boshqarilmaydigan reaktiv snaryadlar, korrektyrovka qiluvchi va oddiy bombalarni joylashtirish mumkin.

СОВРЕМЕННЫЙ БОЕВОЙ КОРАБЛЬ

Эскадренный миноносец с управляемым ракетным оружием «Мая» ВМС Японии заложен 17 апреля 2017 года на верфи корпорации «Джапан марин юнайтед», спущен на воду 30 июля 2018-го и введен в боевой состав флота страны 19 марта 2020 года. Современный корабль оснащен многофункциональной системой управления оружием «Иджис-ПРОJ7» (аналог американской «Иджис-ПРО 5.1»). Стандартное водоизмещение корабля 8 200 т, полное – 10 000 т, длина 170 м, ширина 21 м, осадка 6,3 м. Двухвальная главная энергетическая установка, выполненная по схеме COGLAG, включает два газотурбинных двигателя LM-2500 фирмы «Дженерал электрик» суммарной мощностью 75 МВт. Скорость полного хода 30 узлов, дальность плавания при экономичной скорости 18 узлов 6 000 миль. Экипаж 340 человек. Вооружение: 32- и 64-ячеечные УВП Mk 41 для стрельбы противокорабельными ракетами (ПКР) «Стандарт-3», «Стандарт-6», ЗУР «Стандарт-2», «Усовершенствованная Си Спарроу» и ПЛУР «Асрок», две четырехконтейнерные ПУ ПКР SSM-2, два трехтрубных 324-мм торпедных аппарата, 127-мм АУ, два 20-мм ЗАК «Фаланкс» Mk. Радиоэлектронные средства: многофункциональная РЛС, РЛС поиска надводных целей, гидроакустический комплекс с подкильной ГАС и буксируемой антенной решеткой. Корабль оборудован ангаром и вертолетной площадкой для базирования двух противолодочных вертолетов SH-60J «Сихок».

XUSUSIY KOMPANIYA MAHSULOTI

"Mul-200" tipidagi masofadan boshqariluvchi zirhlangan gusenitsali mashina Xitoyning "Chjun Tyen Chji Kun tekhnologiyasi" xususiy kompaniyasi mutaxassislari tomonidan ishlab chiqilgan. Birinchi marta 2020-yilning fevral oyida Abu-Dabi (BAA)da bo'lib xalqaro ko'rgazmada keng omma e'tiboriga havola etilgan. Yangi jangovar vosita tegishli hududlarda razvedka vazifalarini bajarish, piyodalar bo'linmalarini o't ochish orqali qo'llab-quvvatlash, o'q-dorilar va boshqa yuklarni tashish uchun mo'ljallangan. Yuklarni ochiq usulda tashuvchi shunga o'xshash boshqa mashinalardan farqli ravishda, "Mul-200" moddiy vositalar va o'q-dorilarni korpusning ichki qismida, zirhli himoya ostida tashiydi. Masofadan boshqariluvchi mashinaning jangovar og'irligi 500 kg, yuk ko'tarish qobiliyati 200 kg.ni tashkil etadi. Benzinelektrli gibrid kuchlanish qurilmasi maksimal harakatlanish tezligini soatiga 50 km.gacha yetkazish imkonini beradi. Gusenitsali harakatlantirgich bilan ta'minlangan mazkur mashina o'nqir-cho'nqir va yo'lsiz hududlarda harakatlanishga qodir. "Mul-200" turli to'siqlarni, shu jumladan, balandligi 600 mm.gacha bo'lgan vertikal devorlar va uncha katta bo'lmagan suvli g'ovlarni yengib o'tish imkoniga ega. Mashinani boshqarish operator tomonidan masofadan radiokanal bo'yicha yoki bortdagi elektron hisoblash mashinasiga oldindan kiritilgan dastur bo'yicha avtomatik ravishda amalga oshiriladi.

АЭРОСТАТ ВОЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Израильский разведывательный аэростат «Скайстар-180», разработанный и производимый компанией «Аэронотикс дефенс системз», предназначен для позиционного ведения разведки местности, наблюдения и мониторинга заданного района, охраны военных баз и других объектов инфраструктуры, а также для корректировки артиллерийского огня и передачи (*ретрансляции*) сигналов радиосвязи. В качестве целевой нагрузки, как правило, применяется оптико-электронная станция, включающая дневной и ночной (*тепловизионный*) каналы.

«Скайстар-180» транспортируется автомобилем. Время развёртывания к применению 30 минут, максимальная длительность нахождения в воздухе 72 часа. Надувной купол аэростата имеет длину и ширину по 4 метра, высоту 2,5 метра. Максимальная взлётная масса 6,5 кг, высота подъёма 300 метров, зона кругового обзора 5 километров, дальность обнаружения цели типа человек 3 километра.

O'ZBEKISTONDA

FARG'ONADA QUYOSH BATAREYALARI YORDAMIDA ISHLAYDIGAN KO'CHMA SVETOFORLAR O'RNATILMOQDA

Zamonaviy yo'l belgilari va svetoforlarning o'rnatilishi bunda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Shu kunga qadar yo'l bo'ylarida yangi qurilgan umumta'lim maktablari oldiga 22 ta quyosh panelli svetofor o'rnatildi. O'quvchi-yoshlarning xavfsiz harakatlanishlari uchun 125 ta ta'lim muassasasi oldida sun'iy notekisliklar yaratildi. Bu amaliyot ko'lami kengayib bormoqda. Joriy yilning o'zida yana 462 ta ta'lim muassasasi oldiga notekisliklar o'rnatish rejalashtirilgan. Piyodalar o'tish joylariga 132 ta yoritish moslamasi o'rnatildi.

MILLIY GVARDIYA HARBIIY MUSIQA AKADEMIK LITSEIYI TASHKIL ETILDI

Prezident qarori bilan Milliy gvardiya Respublika ixtisoslashtirilgan musiqa akademik litseyi negizida Milliy gvardiya Harbiy musiqa akademik litseyi tashkil etildi.

Harbiy musiqa akademik litseyiga ilmiy-metodik yordam ko'rsatish maqsadida O'zbekiston davlat konservatoriyasi, Toshkent davlat pedagogika universiteti hamda Jamoat xavfsizligi universiteti birlashtirildi.

FRANSIYA TELEKANALIDA O'ZBEKISTON TO'G'RISIDA KO'RSATUVLAR EFIRGA QO'YILA BOSHLANDI

O'zbekiston haqidagi ko'rsatuvlar dasturi to'rtta qismdan iborat. Suratga olish ishlari Namangan, Qo'qon, Toshkent, Samarqand, Buxoro, Xiva va Nukusda olib borildi.

Loyiha rahbari Kevin Kenigerning so'zlariga ko'ra, joriy yilning 10-fevralidan boshlab haftaning har payshanba kuni soat 21:00 da Fransiyaning "M6" telekanalida O'zbekiston haqida ko'rsatuv efirga uzatiladi. Bu ko'rsatuvlar Belgiyaning "Club RTL" telekanalida haftaning har payshanba kuni soat 20:05 da efirga uzatiladi.

(Uza)

JAHONDA

BOLTIQBO'YI DAVLATLARI CHAQIRIG'I

Rossiyaning Ukraina chegarasida harbiy kuchlarni jamlayotganiga javoban Litva va Latviya Ukraina armiyasiga havo hujumidan mudofaaga mo'ljallangan Stinger tipidagi zenit-raketa tizimlarini, Estoniya esa Amerikaning Javelin tipidagi tankka qarshi raketa tizimlarini yetkazib berishni rejalashtirmoqda. Bunday yordam AQShda ishlab chiqarilgan asbob-uskunalar uchun davlatga o'tkazilishi Oq uy tomonidan ma'qullanganidan keyin taqdim etiladi. "Ukrainaga bu qurollar kerak bo'lmasligiga chin dildan umid qilamiz. Boltiqbo'yi davlatlari Rossiyani tajovuzkor xatti-harakatlarni to'xtatishga chaqiradi", dedi Litva mudofaa vaziri Arvidas Anushauskas.

IQLIM O'ZGARISHLARI OQIBATIDA

Keyingi 30 yilga qilinayotgan bashoratlarga qaraganda, dunyo iqtisodiyoti iqlim o'zgarishlari oqibatida 8 trillion dollar mablag' yo'qotishi yoki yalpi ichki mahsulot (YAIM) 3 foizgacha pasayishi mumkin. BMT ma'lumotlariga ko'ra, oxirgi 20 yilda dunyo bo'yicha tabiiy halokatlarning sabab 1,2 million odam halok bo'lgan, iqtisodiyotga 3 milliard dollar zarar yetgan. Jahon meteorologiya tashkiloti oxirgi 20 yilda tabiiy ofatlar intensivligi dunyo miqyosida 5 barobarga oshgani, 1971-yildan to hozirgi davrga qadar iqlim o'zgarishlari bilan bog'liq 11 mingdan ortiq yirik tabiat halokati sodir bo'lganligini ma'lum qilgan.

AHOLIGA XAVF SOLGAN

AQShning Florida shtatida Dag Borris ismli ovchi uzunligi qariyb to'rt metr va og'irligi 400 kilogrammdan ortiq bo'lgan 80 yoshli alligatori otib o'ldirdi, deb yozadi "Daily Mail". Ilgari ovchilik va baliq ovlash bo'yicha to'qqiz marta jahon rekordini o'natgan Borris mazkur alligatori Okichobi okrugidagi ko'lda uchratgan va uni otib o'ldirgan. Uning do'sti uylari yaqinidagi ko'lda yashovchi alligator haqida gapirib bergan. Mahalliy aholining so'zlariga ko'ra, ularning chorva mollari tez-tez yo'qolib qolgan. "Uning burchalik kattaligini tasavvur ham qilmagandim. Alligator mahalliy aholiga xavf solib kelgan", dedi ovchi.

MEHMONXONAGA AYLANTIRILADI

Fransiyada utilitatsiyaga jo'natilishi lozim bo'lgan Airbus A380 samolyoti mehmonxonaga aylantiriladi, deb xabar berdi "Aerotime Hub". Ta'kidlanishicha, bu ish bilan Airbus kompaniyasining sobiq muhandisi Frederik Delyuz shug'ullanadi. Havo kemasi 31 ta ikki, uch va to'rt kishilik yarim lyuks va ikkita lyuks nomerdan iborat bo'ladi. Shuningdek, mehmonxonaga majmuasi tarkibiga 60 o'rinni restoran ham kiradi. Mazkur samolyot Airbus S.A.S kompaniyasi tomonidan ishlab chiqarilgan dunyodagi eng ulkan avialayner hisoblanadi. Uning balandligi 24 metr, uzunligi 73 metrni tashkil etadi. Samolyotning uchta klassdagi modeliga 525 nafar, bir klassdagi modeliga 853 nafar yo'lovchi sig'adi.

MINTAQADA

YANGI NOMZOD KO'RSATILDI

Turkmanistonda navbatdan tashqari prezident saylovlari joriy yilning 12-mart kuni bo'lib o'tadi. Turkmaniston demokratik partiyasining navbatdan tashqari bo'lib o'tgan IX syezdida mamlakatning amaldagi Prezidenti Gurbanguli Berdimuhamedovning o'g'li Serdar Berdimuhamedov bo'lajak saylovlarda mamlakat prezidentligiga nomzod etib ko'rsatildi. Bu haqda "Salam News" nashri xabar berdi. Serdar Berdimuhamedov 1981-yilda tug'ilgan. 2018-yilda mamlakat tashqi ishlar vazirining o'rinbosari etib tayinlangan. 2020-yilda sanoat va qurilish vaziri lavozimini egallagan Serdar 2021-yil fevralidan buyon Bosh vazir o'rinbosari lavozimida ishlab kelmoqda.

SANOAT O'SISHI BO'YICHA

2021-yil oxirida Tojikiston sanoat ishlab chiqarishining o'sishi bo'yicha MDH davlatlari orasida birinchi o'rinni egalladi. Bu haqda mamlakat sanoat va yangi texnologiyalar vaziri Sherhali Kabir ma'lum qilgan. "2021-yil yakunlariga ko'ra, Tojikiston sanoat o'sishi bo'yicha MDHda birinchi o'rinni egalladi - ishlab chiqarish hajmi 38,8 milliard somoniy (3,4 milliard dollardan ortiq)ni tashkil etdi, bu 2020-yildagi ko'rsatkichdan 23 foizga ko'proq", dedi vazir. Respublikada ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari umumiy hajmining 32 foizi tog'-kon sanoatiga, 20 foizi elektr energiyasiga, 19 foizi oziq-ovqat mahsulotlariga to'g'ri keladi.

HASHAMAT UCHUN SOLIQ

Qozog'istonda hashamat uchun soliq joriy etish imkoniyati ko'rib chiqilmoqda. Ma'lumotlarga ko'ra, mamlakat Milliy iqtisodiyot vazirligi mazkur masala ustida ish olib bormoqda. Xususan, lyuks toifasidagi avtomashinalarga ("Aston Martin", "Bentley", "Ferrari", "Lamborghini", "Maserati" va h.k.) oshirilgan miqdordagi soliq joriy etish taklif qilinmoqda. Shuningdek, ayrim toifadagi uchuvchi qurilmalar, yaxtalar va respublika ahamiyatidagi shaharlar, viloyat markazlari, kurort hududlarda joylashgan ko'chmas mulklar ham hashamat deb e'tirof etiladi. Bunday mulklarga nisbatan mulk solig'ining oshirilgan koeffitsiyenti joriy etiladi.

AYBLOVLARNI RAD ETDI

Afg'oniston vaqtinchalik hukumatining axborot va madaniyat vaziri o'rinbosari Zabihulla Mujohidning so'zlariga ko'ra, "Tolibon" Qozog'istonda yuz bergan tartibsizliklarda tashkilot jangarilari ishtirok etgan bo'lishi mumkinligi to'g'risidagi ayblovlarini rad etadi. "Biz bunday ta'kidlarni qat'iyon rad etamiz. Afg'oniston Islom Amirligi hech kimga boshqa davlatlarga zarar yetkazish yoki ularning ichki ishlariga aralashish uchun Afg'oniston hududidan foydalanishga yo'l qo'ymaydi va buning hech qanday isboti yo'q", dedi u. Shu bilan birga, Mujohid toliblar avval-boshdanoq "Qozog'istondagi muammolarni oqilona va tinch yo'l bilan hal etishga chaqirgan"ini eslatib o'tdi.

Odatda avtomobil maktablariga haydovchilikka havasmand yoshlar – umumta'lim maktabi yoki biron o'quv yurtini tamomlagan yigit-qizlar kelguvchi edi. Bekobod tumani Zafar shaharchasida istiqomat qiluvchi salkam 70 yoshli Raimqul bobo Abdurazzoqovning tuman "Vatanparvar" tashkiloti o'quv sport-texnika klubi ko'cha eshigidan kirib kelishi o'qituvchi va amaliy boshqarishni o'rgatuvchi-ustalarga dastlab g'alati tuyuldi. Ular bobo bilan iliq so'rasha turib, uning bu yerga kelishidan maqsadini bilgach, hayratda qoldilar.

RAIMQUL BOBO IBRATI

– Ey bolalarim, – deb gap boshladi otaxon salmoqlab, – hozirgi yoshlarga qarab, havasim keldi. Men ham haydovchilikka o'qisam, degan niyatda kelaverdim.

– Haydovchilikka?! – og'izlarini ochib, na kulishni, na havaslanishni bilmay qolishdi murabbiylar.

– Yoshingiz?

– E-e, o'qiyman, o'rganaman, deganda, yosh-poshga qarab o'tiradimi, bolam? – Raimqul bobo shunday der ekan, asta jilmayib qo'ydi. – Es-hushda mana shu o'qiyotgan yigitlardan qolishmayman. Anchadan beri uyimda bitta yengil moshin chang bosib yotibdi. Shuni o'zim haydasam devdim...

Qarasalar, boboy jiddiy gapiryapti. Shashtidan qaytadiganmas. Suhbat uzoqqa cho'zildi. Ma'lum bo'lishicha, haqiqatan ham boboda "Spark" avtomashinasi bor ekan. "Haydovchilik kursini bitirsam-da, shuni tezroq haydasam", deydi. Obbo, chol tushmagurey! Yetmishga chiqibdiyamki, tinib-tinchimabdi-ya!..

O'STK xodimlari boboni izzat-hurmat bilan ko'chaga kuzatib chiqdilar. Bu ular uchun nihoyatda kutilmagan hol edi. Agar hozir 50-60 yoshli kishi, haydovchi

bo'laman, desa bir navi, yoshi yetmishga yaqinlashgan kishining rulga o'tirmoqchi bo'lganligi ularga g'oyat qiziq tuyulgandida. Havaslari keldi.

Bu O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotining Toshkent viloyati kengashi tasarrufidagi Bekobod tumani o'quv sport-texnika klubi faoliyatidan bir lavha.

Mazkur tashkilot boshlig'i Javlon To'raboyev klub jamoasining o'tgan yil amalga oshirgan ishlari xususida so'zlarikan, shunday dedi:

– Tashkilotimiz malakali haydovchilar tayyorlash uchun yetarlicha texnik qurilmalar hamda transport vositalariga ega. O'quv-mashg'ulot xonalarimiz zamonaviy asbob-uskunalar, ko'rgazmali qurollar hamda elektron darsliklar bilan ta'minlangan. Bu yerda yuksak malakali, uzoq yillik ish tajribasiga ega o'qituvchi – amaliy boshqarishni o'rgatuvchi ustalar mehnat qilishadi. Ularning tinglovchilarimizga ixtisoslikni yuksak saviyada o'rgatishlari uchun barcha sharoitlarni yaratib berganmiz. Birgina o'tgan yili 837 nafar yosh haydovchilik kursini bitirib chiqdi. Tuman "Yoshlar daftari" ro'yxatiga kiritilgan 75 nafar yosh

imtiyozli ravishda "BC" toifali haydovchilik va avtoelektrik mutaxassisliklarini egalladi.

Ta'kidlash joizki, bugungi kunda yoshlarni Vatanga sadoqatli, el-yurt manfaati yo'lida mehnat qiladigan, jismonan va ma'nan sog'lom avlod etib tarbiyalash muhim vazifalardan biridir. Biz shu maqsadda klub qoshida sportning texnik va amaliy turlaridan "Havo miltig'idan o'q otish", "Yozgi biatlon" va "Duatlon" kabi sport to'garaklarini tashkil etganmiz. Tumandagi maktab o'quvchilari o'rtasida tez-tez sport musobaqalari o'tkazib turamiz. Shuningdek, ma'naviyat va harbiy-vatanparvarlik targ'iboti doirasida muntazam ravishda tadbirlar o'tkazib kelinmoqda.

Tuman O'STK boshlig'i Javlon To'raboyev so'zlariga qo'shimcha tarzda faqat bir gapni ilova qilib o'tish mumkin. Mazkur o'quv sport-texnika klubi bugungi kunda o'z oldiga qo'ygan vazifani sidqidildan bajarmoqda. Ularning malakali haydovchilar tayyorlash ish tajribasi boshqa turdosh tashkilotlar uchun chinakam ibrat bo'lib qolayotir.

Mabodo sizda ham ushbu o'quv sport-texnika klubida o'qish istagi paydo bo'lgan bo'lsa, Raimqul bobo singari shartta boring-qo'ying.

Xizmatlar litsenziyalangan

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti Toshkent viloyati kengashi tasarrufidagi Bekobod tumani o'quv sport-texnika klubi jamoasi tumanda istiqomat qilayotgan barcha yoshlarni "A", "B", "BC", "C", "E", "D" toifali haydovchilik kurslariga o'qishga, shuningdek, "Havo miltig'idan o'q otish", "Yozgi biatlon", "Duatlon" kabi seksiya va to'garaklarda shug'ullanishga taklif etadi.

Bekobod tumani Zafar shaharchasi, Mustaqillik ko'chasi, 34-uy.

99-917-07-94; 70-935-15-94.

BOLAJOJON

14-fevral – Zahiriddin Muhammad Bobur tavallud topgan kun

Turkiy adabiyotning eng mashhur vakillaridan biri, o'zining ijodiy faoliyati va kuchli siyosati bilan dunyo tarixida o'chmas nom qoldirgan buyuk shoh va shoir Zahiriddin Muhammad Bobur Amir Temurning munosib vorislaridan bo'ldi. Uning avlodlari esa ko'p yillar davomida dunyo siyosatiga katta ta'sir ko'rsata oldilar. Shu tariqa Bobur ulkan sulola asoschisi sifatida tarixda qoldi.

Boburning ma'naviy-ma'rifiy qarashlarida Vatan tuyg'usi salmoqli o'rinda turadi.

Bobur Afg'oniston va Hindistonda davlatni boshqarib turgan holda, umrining oxiriga qadar kindik qoni to'kilgan yurtini unutmad. U o'z ona diyoriga haddan ziyod sevadi, Vatandan judoligidan g'am-alam chekadi. U tug'ilib o'sgan yurtini qoldirib ketishni "xatolik", "yuz qarolik" deb biladi, o'zini o'z yurtidan judo bo'lgan g'arib his qiladi. U deydi:

*El bilmasa holatim, bilur yor,
Holimdin erur Xudoy ogoh.
Kobul sori gar azimat etsang,
Qurbon qilay o'zni sanga, ey shoh!
Bobur yana o'tlug' oh chekting,
Kuydurmasun elni oh nogoh!*

*Tol' yo'qi jonimg'a balolig' bo'ldi,
Har ishnikim ayladim – xatolig' bo'ldi.
O'z yerni qo'yib Hind sori yuzlandim,
Yo Rab, netajin, ne yuz qarolig' bo'ldi.*

BOBUR VATANPARVARLIK HAQIDA

*Ne yerda bo'lsang, ey gul, andadur chun joni Boburning,
G'aribingga tarahhum aylagilkim, andijoniydir.*

Zahiriddin Muhammad Boburning ilm-ma'rifat haqidagi g'oyalari, axloq-odob, vafo, insonni xalqqa yaxshilik qiladigan etib tarbiyalash, mehnat ahlini qadrlash, insonparvarlik, Vatandan judolik g'am, alam ekanligi, adolat haqidagi qarashlari, axloqiy-talimiy fikrlari hozirgi davr yoshlari tarbiyasida ham g'oyat ahamiyatlidir.

Bobur Hindistonda davlat ishlari bilan bir qatorda o'zining adabiy-badiiy faoliyatini ham davom ettirdi. 1503-yilda "Xatti Boburiy"ni, 1519-yilda 1-devon "Qobul devoni"ni, 1521-yilda "Mubayyin al-zakat", 1523–1525-yillarda "Muxtasar", "Harb ishi", "Musiqqa ilmi" (topilma),

1528–1529-yillarda 2-devon "Hind devoni" ni yaratdi. "Tuzuki Boburiy", "Voqeoti Boburiy", "Voqeanoma", "Boburnoma" nomlari bilan mashhur bo'lgan asami 1525–1530-yillarda yozdi.

Boburning nozik ta'bi, musiqaga bo'lgan qiziqishini barcha juda yaxshi bilardi. U farzandlarini ham ilm olishga undar, ular uchun eng yaxshi ustozlardan homiylik qilishni so'rardi. Boburning o'rtancha o'g'li "Kamron" taxallusi bilan ruboiy va g'azallar bitgan. Sevimli qizi Gulbadanbegim esa nasr yo'nalishidan bordi. Uning katta akasi Humoyunga bag'ishlab yozgan "Humoyunnoma" asari esa muhim tarixiy hujjatlardan biri bo'lib qoldi.

Boburning tarixiy, ilmiy va adabiy merosini o'rganish va ommalashtirishda O'zbekiston, Tojikiston va Rossiya olimlarining faoliyatlari diqqatga sazovordir. XIX-XX asrlar davomida G. Ker, N. Ilinskiy, O. Senkovskiy, M. Sale, P. Shamsiyev, S. Mirzayev, V. Zohidov, Ya. G'ulomov, R. Nabiyev, S. Azimjonova, A. Qayumov kabi olimlarning harakatlari tufayli "Boburnoma" bir necha bor nashr qilindi.

Bobur ikki tilda – o'zbek va forsiy tillarda erkin ijod qilgan bo'lsa-da, faqat o'zbekcha she'rlarini to'plab, 2 ta devon tuzgan. 1519-yilda Qobulda, 1529-yilda Hindistonda tuzilgan bu devonlar o'sha joylar nomi bilan yuritiladi. Qobul devoni topilmagan. Hind devonidagi she'rlarining umumiy miqdori 400 dan ortiq. 119 tasi g'azal, 231 tasi ruboiy, boshqalari turli janrdagi she'rlardir.

U jahonga mashhur "Boburnoma" asarida Movarounnahr, Xuroson, Hindiston xalqlari tarixi, urf-odat va an'alarini, tarixiy shaxslarini, mamlakat tabiiy lavhalarini aks ettirdi. Bobur Xo'ja Ubaydullo Ahrorning? "Volidiya" risolasini fors tilidan o'zbek tiliga tarjima qildi, aruz vazni va qofiya masalalari haqida "Mufassal" asarini yozdi. Bu asarlar dunyo adabiyotining tengi yo'q madaniy merosi hisoblanib, ko'plab jahon tillariga tarjima qilingan.

Zahiriddin Muhammad Bobur adabiyotshunos, tarixshunos olim va shoir sifatida xalqimiz ma'naviy madaniyati tarixida munosib o'rin egalladi.

**241-umumta'lim maktabining
ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha
direktor o'rinbosari
Dilafuz MUSLIMOVA tayyorladi.**

O'JAR QIZ

(hikoya)

Bu qadim zamonda emas, balki shu zamonda ro'y bergan voqea. Lola ismli qizaloq bo'lgan ekan. U olti yoshdan oshgan bo'lsa ham xuddi ikki-uch yoshli qizchalardek fikrlar ekan. Onasining kechqurunlari alla aytib uxlatishini, ertalab ko'zini ochganda yonida bo'lishini istarkan. Onasi har doim erkatoq qizining ko'ngliga qararkan.

Kunlardan bir kuni Lola ertalab kech uyg'onibdi. Qarasa, oldida onasi yo'q. Dod solib yig'lay boshlabdi. Uning chinqirganidan onasi qo'rqib ketibdi va qizi yotgan xona tomon chopibdi.

– Nima bo'ldi, qizim? – Lolani silab-siyपालashga tushibdi onasi.

– Nega yonimda emassiz? – hiqillashini qo'yabdi u.

– Singilchangga qarayotgandim.

– Men-chi-i-?.. – yig'lay boshlabdi yana qaysar qiz.

– Qizim, sen endi katta bo'lib qolding, singilchang esa chaqaloq. Sen o'zingni o'zing eplaysan, unga esa doimiy e'tibor zarur. Yig'ini yig'ishtirib, singilchangga g'amxo'rlik qilsang, yaxshi bo'lardi. Mening yordamchimsan axir.

– Bunday bo'lishini istamayman, istamayma-aan!..

Onasi qancha tushuntirmasin, Lola o'jarligini qo'yabdi. Shunday kunlardan birida yig'lab uxlab qolgan Lola xuddi o'ngida bo'layotgandek tush ko'ribdi. Tushida uning

injiqligi sabab, onasi kasal bo'lib qolgan emish. Onasiga qarayotgan dadasi singilchasini "sen qara", deya unga tutqazib qo'yibdi. U singilchasini eplay olmay shunday qiyalibdiki, unga qo'shib o'zi ham yig'lay boshlabdi va uyg'onib ketibdi. "Xayriyat tushim ekan", yengil tin olibdi Lola. Shundagina onasiga oson emasligini tushunib yetibdi va uning oldiga borib:

– O'yijon, men endi sira yig'lamayman, sizga uy yumushlarida yordam beraman. Singilchangga ham qarayman. Faqat kasal bo'lmang, – debdi ko'zlari mo'ltirab.

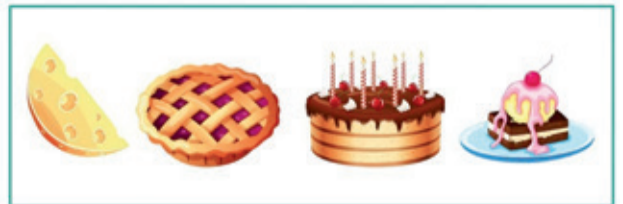
– O'zimning aqlli qizalog'im, – deb uni bag'riga bosibdi onasi.

Lola shu kundan boshlab chindan ham butunlay o'zgarib, onasining mehribon yordamchisiga aylanibdi.

**Zuhra XODJAYEVA,
Mirzo Ulug'bek tumanidagi
241-sonli umumta'lim
maktabining
6-sinf o'quvchisi**

O'YLA, IZLA, TOP!

Qatorlarda nima ortiqcha?

Ajab odamman-
da. Men ushlagan
tovuqning patini
yulib qo'yanlar ham
bor ekan bu dunyoda.

HAR ZAMONDA...

Yaqinda ishxonada xunob bo'lib o'tirsam, kotiba bir kishi meni so'rab kelganini aytdi. Biror tanish yo'qlab kelgandir-da, deb o'ylab, kirsin, dedim. Bir odam iymanib kirdi, salom berdi. Soch-soqoli o'sgan, yuz-qo'lga to'rt-besh kundani beri suv tegmagani ko'rinib turibdi. Egnida eski kostyum, ko'ylagining bir yoqasi chiqib ham turibdi. Tanimadim. Hol-ahvol so'rashgach:
– Xo'sh, xizmat, uka? – dedim.
– Shu, aka, ozroq yordamingiz kerak, – deya gap boshladi u. – Oxirgi paytlar har zamonda ro'zg'orim qiynalib qoldi.
– Har zamonda?
– Yo'q, tez-tez, deganim...
– Nima bo'ldi o'zi?
– Ish so'rab keluvdim.
– E, shunday demaysizmi? – dedim uning gapga no'noqligidan ensam qotib.
– Ish, ish... Bizda yo'q-ku?
– Aka, firmangizda ish ko'p, deb eshitgandim, iltimos, yo'q demang.
Qarasam, u azbaroyi kuyinib o'tinib so'rayapti. Borgan sari qorayib, yuz-ko'zidagi g'am-anduh alomatlari kuchayib ketyapti. Juda qiynalgan ekan, deb o'yladim. "Kel, shu bechoraga bir yordam qilay, savob bo'ladi!"
– O'zingiz nima ish qilasiz? Kasb-koringiz nima?
– Men texnikumni bitirganman, mexanikman.
– E, mutaxassisligingiz chatoq-ku? Bizniki savdo tashkiloti bo'lsa...
– Qorovullikka bo'lsayam oling, aka, – chin dildan yalindi u. – Men... har zamonda... yaxshi ishlayman!
– "Har zamonda" deysizmi?
– Yo'q, har doim. Har zamonda shunday deb yuboraman-da, endi...
– Ayni paytda faroshning o'rni bo'sh, u kuni kecha dekretga ketdi. Keyin... o'rinbosarim ham vakant... Yana...
– Men o'rinbosar ham bo'laveraman, har zamonda! – ko'zlari chaqnaq ketdi uning. Keyin gapimni bo'lganidan sal xijolat tortdi, shekilli, nigohlarini tufllisining uchiga qaratdi.
– Mutaxassisligingiz...
– Ishonuvring, bir kirishsam, uddalay olaman, har zamonda! – gapimni ilib ketdi yana u. – Agar ishonangiz, men ilgari glavniy mexanikning zami edim. Tashkilotimiz yopilib, har zamonda... ishsiz qoldim.
– Savdoni tushunasizmi, o'zi?
– Tushunaman... har zamonda!
– Yo'q, bizda doim tushunish kerak bo'ladi, uka, – deya hazilga burdim.

– Doim tushunaman, har zamonda...
– dedi uyam soxta jilmayib.
Endi jahlim chiqdi:
– Uka, iloji bo'lsa, shu sabab qolgur "har zamonda"ni qo'shmay gapiring, iltimos! Chalg'ityapti odamni.
– Xo'p. O'rganish bo'p qolgan, aka, uzr, har zamonda...
– Bo'lmasa, uka, sizni o'rinbosarlikka ololmayman-u, lekin bir ilojini qilarmiz.
Shunday deb "otdelkad" raqamlarini terdim. Yaqinda qishloqdan ko'chib ketgan bir bo'lim boshlig'ining o'rni haliyom bo'sh ekan. Shunga olmoqchi bo'ldim.
– Umringizdan baraka toping, aka, har zamonda, – dedi u suyunib.
Aytishga aytdim-u, uning qo'lidan biror ish kelishiga shubhalanib turgandim. Axir, o'zingiz bilasiz – mexanika qayoqda-yu, savdo qayoqda!
Yana o'yladim: bechora, yaxshi ishidan ayrilib, qiynalgan ekan. Ko'zi ochilgan bo'lsa, endi tinimsiz ishlab, o'rganib ketar. Bo'shatish bo'lsa, xamirdan qil sug'urganday-ku!
Xullas, uni tabriklab, qo'lini siqib qo'ydim. Ertadan boshlab ishni boshlashi mumkinligini aytdim.
U o'zida yo'q xursand, ishshayib, qayta-qayta rahmat aytdi. Keyin xuddi tomdan tarasha tushganday so'radi:
– Aka, uzr, qaysi kunlari ishlaymiz o'zi?
– Har kuni! – dedim.
– Ishlaymiz, ishlaymiz, har zamonda... – dedi u qulluq qilar ekan. Keyin yana tilga kirdi: – Yana bir gap so'rasam maylimi?
– So'rang.
– Shu... shu, oylik ham berasizmi?
– Beramiz, – dedim soddaligidan kulib. – Ishlaganingizdan keyin olasiz-da!
– Har oyda berasizmi, har zamonda?
– Har oy beramiz, xavotir olmang, uka! Ishlasangiz bo'ldi.
– Erkakcha gapingizmi bu? – tirjaydi yangi xodim.
– Erkakcha gapim! – dedim bo'sh-bayov bo'lim boshlig'ining yelkasiga qoqib.
– Gapdan tonish yo'g'-a, har zamonda? – savollar qaynar xumchasi biqirlab ketdi uning.
– He-e-ech qa-chon! – dedim-u, gapga nuqta qo'ydim.

Shunday qilib, u ertasi kuni bir keldi-yu, ikki hafta yo'q bo'lib ketdi. Oylik beriladigan kuni paydo bo'ldi. Jahl otiga mingan ekanman, shu zahotiyuq majlis o'tkazib, bunday mas'uliyatsiz, surbet xodimning ta'zirini berib, sharmanda qilib, ishdan haydamoqchi bo'ldim.
Qarasam, u tirjayib o'tiribdi. Battar tutaqib ketdim.
– Sarmanov, turing o'rningizdan! Nega iljayasiz? – dedim vajahatim ortib.
U ishshayib o'rmidan turdi.
– Nega ishga kelmadingiz shuncha vaqt?
– Keldim-ku, har zamonda...
– Ishga kirgandan keyin turqingizni atigi bir marta ko'rsatdingiz!
– Ikki marta...
– O'chiring ovozingizni!
U jim bo'ldi. Jahlim borgan sari chiqib ketyapti.
– Yozing arizangizni! – dedim.
– Bugundan boshlab bu yerda qorangizni ham ko'rmayin! Oylik-poylik berilmaydi, hayf sizga!
– Hecham unday qilolmaysiz, aka! – dedi u. – Axir ikkovimiz kelishgan edik-ku?
– Nima deb kelishgan ekanmiz?
– Men har zamonda ishlayman, deganman, siz, yaxshi, ma'qul, degansiz. Men har oyda oylik berasizmi, har zamondami, deb so'raganman. Siz har oyda, degansiz.
– Kelishuvimiz bo'yicha siz ishlashingiz kerak edi!
– Kechirasiz, kelishuvimiz bo'yicha men har zamonda ishlab, har oyda maosh olishim kerak!
– Qanaqasiga?
– Erkakchasiga... – dedi u ko'rsatkich barmog'ini sirlil qilib tepaga niqtab.
Shu so'zni eshitdim-u, o'sha suhbat yodga tushib, tilimni tishladim.
Va men har qanday vaziyatda ham tezkor qaror qabul qila oladigan rahbar sifatida bo'lim boshlig'ini, ya'ni tilginangga chipqon chiqqur Sarmanovni ishdan... bo'shatmadim!
Shunaqasi ham bo'lib turarkan, har zamonda...

Jasur KENGBOYEV, yozuvchi

FIKRNi O'LDIRADIGANLAR UCH KARRA QOTILDIR

Yolg'on qarshi qaratilgan odamdan oldin uning egasini halok qiladi.

* * *

Kechirish jazolashdan ko'ra ko'proq jasorat talab etadi.

* * *

Kun vayron qilganni tiklash uchun asr kerak.

* * *

Haqiqiy mag'lubiyat o'nnglanmaydigan yagona mag'lubiyatni – dushmandan emas, o'zingdan topasan.

* * *

Har bir jasoratli, har bir adolatli shaxs Vatanga shon-sharaf olib keladi.

* * *

Hasadgo'ylar o'ta yuraksiz kishilardir. Oyog'ini bosib olganingizda ham yuzingizga kulib qarab turaverishadi.

* * *

Insonning eng birinchi burchi aslidagiday bo'lishi "bu – yaxshi, bu – yomon" degan gapni mardona ayta olishidir.

* * *

Qahramon imkoni bor ishni bajaradi, boshqalar esa – yo'q.

* * *

Fikrni o'ldiradiganlar uch karra qotildir.

Romen ROLLAN,
fransuz yozuvchisi

"VATANPARVAR" BILIMDONLARIGA

"Kuntug'mish" dostonida elga podshoh saylashning o'ziga xos usuli haqida hikoya qilinadi. Dostonda yozilishicha, Zangar shahrining podshosi Buvraxon vafot etganidan so'ng xalq o'sha usul yordamida yangi podshohni saylaydi. Eng qizig'i, shu tadbirdan keyin saylangan podshohga hech bir kishi e'tiroz bildira olmagan. Qaytanga, "Taqsir podshoyim, yurtningiz qutli bo'lsin!" deya unga ehtirom ko'rsatishgan.
Savol: "Kuntug'mish" dostonida Zangar podshosi qanday usul bilan saylangan?

Savolning javobi gazetaning keyingi sonida e'lon qilinadi.

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

VATANPARVAR

MUASSIS

REPUBLIKASI
MUDOFAA VAZIRLIGI

www.mudofaa.uz

Tahririyat kengashi:
polkovnik Hamdam Qarshiyev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi.
Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – "Vatanparvar" birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.

Bosh muharrir:
mayor Ahror Ochilov

ISSN 2010-5541

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Telefonlar:
kotibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo'lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: katta leytenant Bobur Elmurodov
Sahifalovchi: Nodirabegim Valiyeva
Musahhih: Sayyora Meliqo'ziyeva

Buyurtma: G-2005
Hajmi: 6 bosma taboq
Bichimi: A3
Adadi: 32 689 nusxa
Bosishga topshirish vaqti: 14:00
Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar.
Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

Gazeta juma kuni chiqadi.
Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqq boshlagan.

Nashr ko'rsatkichi: 114.
Bahosi: kelishilgan narxda.

"Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:
100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.